BLOEMKORFJE

VOOR DE

NEDERLANDSCHE

JEUGD.

MET GEKLEURDE PLATEN.

TWEEDE DEEL.

Prijs 22 St.

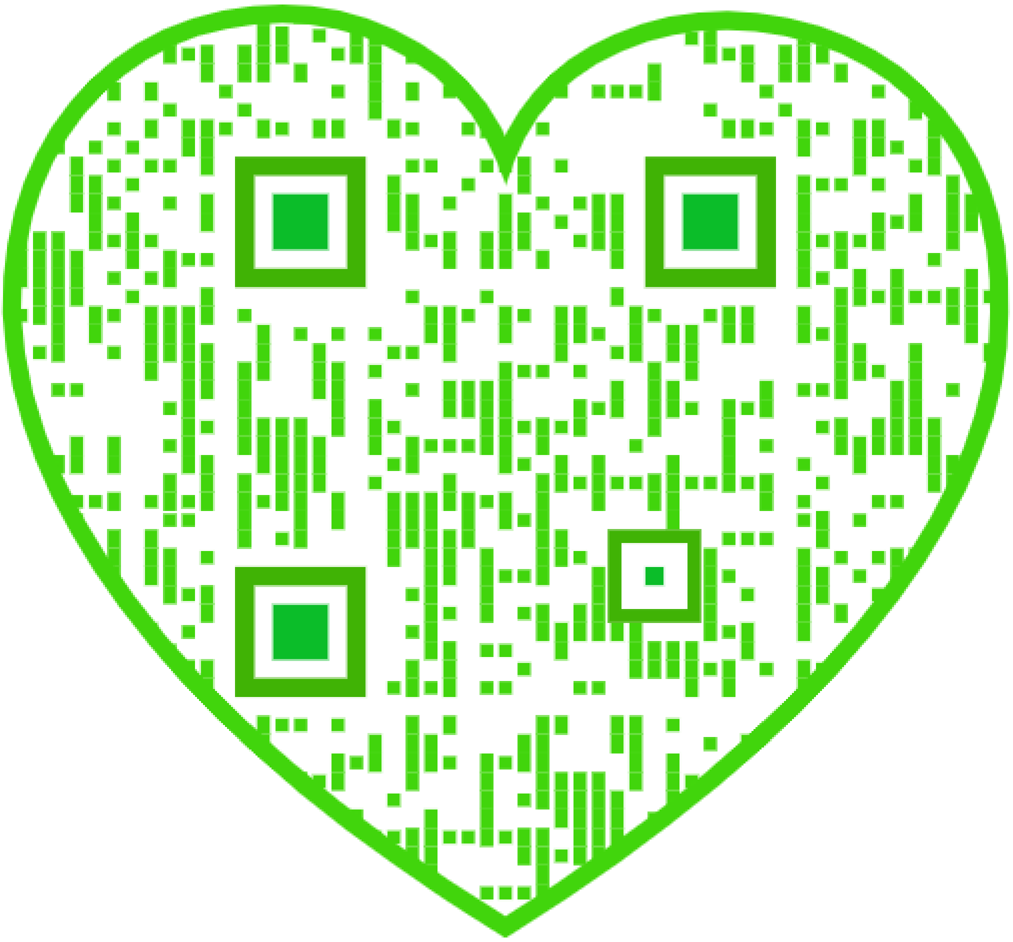

119
B 110

OK8
Blo
B

…oemkorfje

voor de

…LANDSCHE JEUGD.

…T GEKLEURDE PLATEN.

TWEEDE DRUK.

…e AMSTERDAM, bij
… SCHAARES.
MDCCCXXIII.

BIBLIOTHEEK HAARLEM

119
B 110

Bloemkorfje

1846

voor de

NEDERLANDSCHE JEUGD.

MET GEKLEURDE PLATEN.

TWEEDE DRUK.

J 1162

Te AMSTERDAM, bij
C. SCHAARES.
MDCCCXXIII.

BIBLIOTHEEK HAARLEM

OPDRAGT

AAN MIJNE

JEUGDIGE LEZERS EN LEZERESSEN.

Ziet daar, lieve kinderen! een korfje met bloemen,
Geplukt voor uw jeugd.
Behaagt u de geur en 't schakeerfel der kleuren,
En neemt gij met vreugd
Soms 't boekje in handen, verlokt door de bloempjes,
Waar 't korfje meê praalt;
Ja, dan wordt uw vriend voor zijn moeite en zorgen,
Door uw' ijver betaald.
U spelend te leeren, en leerend te stichten,
Was altijd mijn wit,
'k Begeer bij uw vriendschap, mijn jeugdige lezers!
Niets anders dan dit.

DE SCHRIJVER.

De Leeslust is een fieraad voor de Jeugd.

INHOUD.

DE DAMIATE SCHEPEN. . . . . Bl. 1.
KLAARTJE BIJ DEN DOOD VAN HAREN KANARIEVOGEL. . . . . — 9.
HET SPOOK. . . . . — 10.
LOTJE BIJ HARE BLOEMEN IN DE LENTE. . — 16.
DE KOOPMAN MET KERSEN. . . . . — 18.
DE LEERZAME WILLEM. . . . . — 20.
EERLIJKE ARMOEDE. . . . . — 22.
WAARSCHUWING. . . . . — 26.
DE NACHT. . . . . — 27.
HERMAN BIJ HET GRAF VAN DEN ADMIRAAL DE RUITER. . . . . — 29.
DE GESTRAFTE GIERIGHEID. . . . . . . — 34.
HET GOEDE VOORNEMEN. . . . . — 39.
DE BLINDE EIJERDANSER. . . . . — 41.
HET HOOVAARDIGE MEISJE. . . . . — 42.
KAREL EN HET VLINDERTJE. . . . . . . — 45.
KLEINE ZEDELESSEN. . . . . — 47.
HET PAARD. . . . . — 50.
DOORTJE EN MIETJE EN DE ARME VROUW. . — 58.
DE ONSTANDVASTIGHEID VAN HET FORTUIN. — 61.

DE BELOONING.	Bl. 64.
HET VUURWERK.	— 65.
DE DOCHTERS VAN ROEMER VISSCHER.	— 67.
DE SCHAATSENRIJDER.	— 73.
DE VERHEUGDE KAREL.	— 76.
DE BEELDHOUWER.	— 79.
LEENTJE BIJ DE WIEG VAN HAAR BROERTJE.	— 80.
DE GEVOLGEN DER WERKZAAMHEID.	— 82.
DE GROOTSTE RIJKDOM.	— 86.
LODEWIJK IN HET DONKER.	— 88.
WILLEM BIJ HET GRAF VAN ZIJN BROERTJE.	— 91.
DE VERNUFTIGE KUNSTSCHILDER.	— 93.
DE GELUKKIGE KINDERTJES.	— 97.
DE MORGENSTOND	— 101.
HET ONWEDER.	— 105.
DANKBAARHEID.	— 107.
DE SPIEGEL.	— 109.
DE SCHADELIJKE GEVOLGEN VAN DEN OVERMOED.	— 111.
HET ERKENTELIJKE SAARTJE.	— 113.
HET BEZOEK.	— 116.
DE DANKBARE ZOON.	— 123.

Pl. 5.

DE DAMIATE SCHEPEN.

Eene vertelling.

Het was op eenen schoonen dag in de maand Julij, dat de Heer WOUDMAN, met zijne beide kinderen, KAREL en DOORTJE, van *Amsterdam* naar *Haarlem* voer, om dien dag in het *Hout* door te brengen, en alzoo eene uitspanning te nemen, welke de Heer WOUDMAN reeds lange aan zijne kinderen beloofd had, ter belooning van hunne gehoorzaamheid en hunnen betoonden ijver in het leeren. Toen zij in de stad kwamen, werd echter eerst de *Groote Kerk* door hen bezigtigd. Daar hadden de beide kinderen veel schik, en de weetlust van den leergierigen KAREL, werd niet weinig opgewekt, bij het zien der *Damiate* schepen, welke aldaar ten toon hangen,

De Heer WOUDMAN bemerkte deze zucht bij zijnen zoon met veel genoegen, en kwam hem voor met te zeggen: » Het schijnt, mijn zoon! of gij van » deze schepen iets meer, dan den blooten naam » begeert te weten?"

KAREL.

Ja, vader! om u de waarheid te zeggen, zoude niets mij aangenamer zijn; want ik heb zoo even wel gehoord, dat het de *Damiate* schepen zijn, maar de *beteekenis*, of *waarom* die zoo genoemd worden, is mij onbekend.

De Heer WOUDMAN.

Wel nu, wanneer uw zusje er niets tegen heeft, en wij straks in het *Hout* komen, dan zullen wij, na eenige verversching gebruikt te hebben, eene wandeling doen, en onder dezelve, zal ik u alsdan de geschiedenis van die *Damiate* schepen verhalen.

Met veel genoegen werd dit door het zachtzinnige DOORTJE aangenomen. Want, hoewel zij naar ieder vooral uit de Vaderlandsche Geschiedenis, niet zoo vurig verlangde als haar broeder; vooral, wanneer het verschrikkelijke land- of zeeslagen betrof, maar meer van vrolijke natuurtooneelen hield, was zij echter zeer begeerig, om met de geschiedenis van haar vaderland bekend te worden, zoodat zij zich altijd verheugde, wanneer vader deze of gene merkwaardige gebeurtenis verhaalde.

Uit de kerk gekomen zijnde, werd het standbeeld van LAURENS KOSTER met opmerkzaamheid beschouwd; ook toonde de Heer WOUDMAN aan de kinderen, het huis, waar deze man gewoond had, ten tijde, dat hij de *boekdrukkunst* uitvond. — KAREL zag dit alles steeds met klimmend genoegen; en schoon hij naauwelijks den ouderdom van twaalf jaren bereikt had, streelde het reeds zijn kinderlijk hart, dat hij, als geboren *Hollander*, zulke groote mannen onder zijne voorvaderen telde: » Want," zeide hij, » het is zeer schoon, om zijn vaderland, » door eene uitstekende daad, eenen grooten dienst » te bewijzen; maar het is nog veel schooner, » om de geheele wereld aan zich te verpligten. » En dat heeft KOSTER toch maar gedaan; want » door het uitvinden van die kunst, maakte hij, » dat men in alle landen boeken kon drukken, » en door zijne kunst bezitten wij die fraaije » boeken van geleerden uit andere landen, en » zij ook wederkeerig van ons."

Onder dit wel aangemerkt gesprek van den jongen KAREL, was de Heer WOUDMAN het zoogenaamde *Proveniershuis* genaderd. Na dit gesticht insgelijks bezigtigd, en het nut daarvan in het kort gezegd te hebben, zette men de wandeling verder voort. Niet weinig stonden de beide kinderen te kijken, toen zij buiten de *Groote Houtpoort* kwamen, en van verre het *Paveljoen*

(voorheen het huis van den Heer NOPE genoemd) in het oog kregen. Het zachtzinnige DOORTJE vermaakte zich met het denkbeeld, dat de kamers van dit trotfche gebouw zeker wel groot en ruim, en waarfchijnlijk met orde en fmaak gemeubileerd zouden zijn; dat de zindelijkheid, die hare zorgvuldige moeder haar altijd als eene zoo fchoone deugd aanprees, daar wel zoude heerfchen, zoo als het behoorde, en..... o! verfcheidene andere denkbeelden, die een meisje altoos eer aandoen; terwijl KAREL met verrukking de beelden en den opgang befchouwde, en eindelijk uitriep: » O » vader! wat is dat alles fchoon en grootsch!" — Nadat zij nu een' geruimen tijd dit gebouw aanfchouwd, en eenige ververfching genomen hadden, gingen zij welgemoed het *Hout* in, en de Heer WOUDMAN begon aldus zijn verhaal:

Gij zult u gewis den kruistogt herinneren, welke in het begin der *dertiende* eeuw is voorgevallen?

KAREL.

O ja! neef HEIN heeft ons in den afgeloopenen winter daarvan veel verhaald.

VADER.

Nu, in dien tijd dan, ik meen in het jaar 1218, werd er, op aandrang van Paus HONORIUS, met vernieuwde kracht, werk gemaakt, om naar *Jeruzalem* te trekken, en aldaar het heilige graf

te veroveren. WILLEM I, Graaf van *Holland*, had zich tot dien belangrijken togt goed uitgerust, en zich met de *Engelfchen* en *Duitfchers* vereenigd. Na vele gevaren doorgeworfteld te hebben, kwam men in den zomer in *Paleftina* aan; maar, daar men in dat jaargetijde, *Jeruzalem* niet kon belegeren, uit hoofde van de droogte, waardoor de belegeraars zich in het naauw zouden gebragt hebben, befloot men eerst eenen togt naar *Egypte* te doen. Dit fchoone land had toen ter tijd drie fterke fteden, waaronder ook *Damiate* behoorde. Deze ftad, aan eenen arm van den *Nijl* gelegen, was met twee en dertig hooge, en een groot getal kleine torens, en met dubbelde muren en grachten verfterkt. Daarenboven had men op eene rots, aan den mond van den *Nijl*, een' fterken toren gefticht, aan den voet van welken, twee zware ijzeren ketens vastgeklonken waren, die, met het andere einde aan den buitenmuur gehecht zijnde, de rivier voor alle in- en uitvarende fchepen floten. Hiervan trok de *Sultan* van *Egypte* veel voordeel, door het verleenen van vrijheid aan de vaartuigen, welke, met fpecerijen beladen, langs den *Nijl* naar *Europa* voeren.

Nu zijn het de Gefchiedfchrijvers, omtrent het innemen van *Damiate*, niet eens. Sommige willen, dat de *Vriezen* den toren met ftormladders beklommen, en zoo overmeesterd hebben, nadat

zij er met veel moeite den brand in hadden gestoken, en dat dezelve toen het eerst beklommen is, door een' *Luikschen* edelman, welke gevolgd werd van eenen jongen *Vries*, die, met eenen dorschvlegel gewapend zijnde, een' vijandelijken vaandrig doodsloeg, en hem het vaandel ontweldigde. Dit alles zou echter op *Haarlem* geene de minste betrekking hebben; maar de *Karmelieter* monnik, JAN GERBRANDSZ VAN LEYDEN, welke op het einde der *vijftiende* eeuw leefde, zegt, dat de *Haarlemmers*, welke ook dien kruistogt bijwoonden, de ketens aan stukken gezeild hebben, door middel van scherpe ijzeren zagen, die voor aan den boeg geplaatst waren, en dat zij, ten einde die daad te vereeuwigen, een afbeeldsel van die schepen in de kerk hebben opgehangen. Ook wil men, dat het *Haarlemsche* wapen, na de inneming van *Damiate*, het *zwaard* en het *schild* gekregen hebbe; terwijl ook, om deze daad nimmer te vergeten, des avonds op een bepaald uur, nog eenige klokjes geluid worden, welke onder den naam van *Damiaatjes* bekend zijn.

Zie daar alles, wat ik er u van kan verhalen, mijn zoon! Gij ziet, dat de daad, om welke te vereeuwigen, die schepen daar zijn opgehangen, vrij lang geleden is. Het moet u echter niet verdicht voorkomen; maar integendeel achting inboezemen voor onze brave voorvaderen, die in

iederen krijg, hoe dan ook ontstaan, zich dapper kweten, en nooit den moed opgaven.

Hier werd de Heer WOUDMAN in zijn gesprek gestoord, door een' van zijne oude vrienden uit *Haarlem*, den Heer WALRAVEN, welken hij ontmoette. Na wederzijdsche groete, besloot men zamen naar de stad te wandelen, en nu viel, onder anderen, het gesprek over het *Stadhuis*, en wel bijzonder over de fraaije schilderstukken, welke daar aanwezig zijn. Dewijl nu de Heer WALRAVEN daartoe den vrijen toegang had, liet hij zijnen vriend, met deszelfs beide kinderen, de schilderijen van FRANS HALS, een beroemd *Hollandsch* kunstschilder, en die van andere groote meesters bezigtigen; waarna zij, zeer tevreden over de genoegens, welke zij dezen dag gesmaakt hadden, met de laatste schuit weer naar *Amsterdam* vertrokken.

Laat de kennis u bekoren
van hetgeen er is geschied,
Kindren! op den dierbren bodem
van het vaderlandsch gebied.
Laat die zucht steeds bij u groeijen;
kweekt haar aan, en leert met vlijt,
Wat er al is voorgevallen
in voorvaderlijken tijd.

't Is zoo schoon, om meer te weten;
dan hetgeen men zelf beleeft;
't Is een arbeid, die u rijklijk,
ja, die dubble winsten geeft;
't Is zoo zoet, om goed te weten,
elke deugd van 't voorgeslacht;
En, ligt worden dan die deugden,
ook door u, na hen, betracht.

K L A A R T J E

BIJ DEN DOOD VAN HAREN KANARIEVOGEL.

Gistren sprongt gij, vrolijk beestje!
Lieflijk fluitend op en neêr;
Heden ligt gij ('t kost mij tranen)
Uitgestrekt, en leeft niet meer!

Gistren kon me uw zang bekoren,
Toen gij steeds al scheller floegt;
Of, zoo 't scheen, door lispelend fluiten,
Me om een weinig suiker vroegt.

Gistren nog waart gij het kroontje
Van de zangers uit de buurt;
Heden zwemt mijn oog in tranen,
Als het op uw lijkje tuurt!

Vogeltje! gij zult mij leeren,
Ja, dit 's zeker en gewis,
Hoe kortstondig op deez' aarde
Alle vreugd en leven is!

HET SPOOK.

In zeker ſtadje in *Gelderland*, woonde de Heer ERRIJK met zijnen tienjarigen zoon BERNARD. Reeds vroeg had hij zijne brave echtgenoote aan eene kwijnende ziekte verloren, en leidde nu met zijnen zoon een zeer ſtil leven. De kleine BERNARD bragt het grootſte gedeelte van den dag door, met zich in nuttige wetenſchappen te oefenen; terwijl hij, nu en dan, in de omſtreken, welke zeer aangenaam waren, en met heerlijke buitenplaatſen prijkten, eene kleine wandeling deed.

Onder de kinderen, met welke hij eenigen omgang had, bevond zich een buurmakker van zijne jaren, welken hij over de heining van den tuin had leeren kennen. Deze was vreesſelijk bang voor ſpoken, geestverſchijningen en andere grollen, waarmede hij, van tijd tot tijd, het hart van BERNARD beklemde, wanneer zij vertrouwelijk met elkander zaten te praten. De Heer ERRIJK merkte ſpoedig, welken indruk deze geſprekken op zijnen zoon maakten; hij ging die zoo veel mogelijk te keer; maar de vrees had reeds zulke diepe wortels geſchoten, dat het niet zoo gemakkelijk was, dezelve weder uit te roeijen. De

jonge Heer, die, vóór deze kennismaking, des avonds, ja zelfs in den nacht, overal in huis, of waar men hem zond, durfde gaan, was nu zoo angſtig en benaauwd, dat hij bij het minſte geritſel der bladeren ſchrikte, en des avonds zich bij zijnen vader in de kamer bijna niet meer vertrouwde.

Thans naderde de herfst, en het ſlechte weer was oorzaak, dat men zich meer bepaaldelijk in huis moest houden. Intusſchen ging men dikwerf naar den boomgaard, die zich achter den tuin bevond, en dit jaar zoo rijkelijk van vruchten voorzien was, dat bijna iedereen zijne verbazing deswege te kennen gaf. Nu kon men, in de huiskamer zittende, door den tuin in den boomgaard zien, en dit was iets, dat tot eene zonderlinge gebeurtenis aanleiding gaf.

Het is bekend, dat de boomen, hetzij door het ſchijnſel van de maan, of door eene te ſterke duisternis, ſomtijds eene wonderlijke gedaante kunnen hebben, en dikwijls naar een' buitengewoon langen man gelijken, welke ons met uitgeſtrekte armen ſchijnt te willen omvatten. Dit had BERNARD reeds meer dan eens ondervonden, en hem zulk eenen ſchrik aangejaagd, dat hij dikwijls voor zijne eigene ſchim de vlugt nam. Geen wonder derhalve, dat hij geweldig ſchrikte,

toen hij op zekeren dag van zijn' kleinen buurmakker vernam, dat er des avonds te elf ure, eene lange witte gedaante door den boomgaard zweefde; dat die zich daar een' geruimen tijd ophield, en somwijlen zulk een akelig geluid gaf, dat het was om er van te beven. De jonge BERNARD durfde dit ontzettend nieuws niet aan zijnen vader verhalen, omdat deze hem reeds dikwijls over zijne bijgeloovigheid scherp berispt had, en met zijne vrees den spot had gedreven: daarbij kwam nu nog, dat dit spook, de geest zoude zijn van den vorigen tuinman, die verleden jaar, op eenen donkeren avond, in de sloot, die langs den boomgaard liep, was verdronken. Het was ijsselijk! De jonge buurmakker had alles met zijne eigene oogen gezien, en verhaalde alles zoo nadrukkelijk, dat er geen twijfel overbleef. BERNARD kon des nachts niet slapen, als hij aan het spook dacht, dat mogelijk op dezen oogenblik door den boomgaard zweefde.

Op eenen avond, dat de Heer EERRIJK zijnen zoon eenig onderrigt gegeven had, was het reeds zeer laat geworden, zoodat hij dadelijk opstond, om aan de meid te zeggen, dat zij de tafel moest komen dekken. Middelerwijl ging BERNARD naar het venster, schoof even het gordijn op, en zag... de witte gedaante! Verstijfd van schrik, zeeg hij

op eenen stoel neder. Zijn vader, die hem dadelijk te hulp kwam, en ook, schoon toevallig, door het venster keek, ontdekte dezelve ook.

Spoedig echter kwam BERNARD van zijne ontsteltenis terug. Hij verhaalde nu aan zijnen vader alles, wat hij gehoord, en ook gezien had, en was thans volkomen overtuigd, dat er waarlijk spoken zijn. Zijn vader stelde hem, zoo veel mogelijk, gerust, en verzocht hem, niemand er iets van te zeggen, hem beloovende, dat men de zaak zoude onderzoeken. Dit gebeurde ook. Den volgenden avond nam de Heer EERRIJK een met los kruid geladen geweer, en ging met zijnen zoon, (die, hoe ongaarne ook, echter mede moest) benevens den tuinman, naar den boomgaard. Zij plaatsten zich aan den kant van de sloot, achter een' dikken boom, ten einde daar de komst van het spook af te wachten. Hoedanig de jonge BERNARD bij dit alles te moede was, laat zich wel begrijpen; het hart klopte hem als een hamer. Nu hoorde men de klok elf ure slaan, en inderdaad!... daar verscheen het spook weder in een lang, wit gewaad; het zuchtte en kermde als een lijdende, en zette zich bij een' grooten appelboom neder. Na eene wijle tijds gezeten te hebben, wilde het oprijzen, maar toen schoot de Heer EERRIJK het geweer af, kwam ijlings uit zijnen schuilhoek te voorschijn, en ging met den

tuinman op het ſpook af, hetwelk al terſtond bleek een verkleed mensch te zijn. Bevend van angst over deze verrasſing, wierp zich het ſpook aan de voeten van den Heer EERRIJK; het bad en ſmeekte, om toch geen verder gerucht te willen maken, en beloofde alles te zullen bekennen. Men bragt het door den tuin in huis, en nu zag men, dat het zoo geduchte ſpook een arme boer was, die thans bekende, dat hij deze list had verzonnen, om op die wijze den Heer EERRIJK van zijne beste vruchten te berooven, en in de ſtad te verkoopen. Ootmoedig, en met tranen in de oogen, bad hij den Heer EERRIJK, dat hij hem toch niet aan het geregt zoude overleveren, wijl hij een huisgezin met zes kinderen had, en groot gebrek leed. De Heer EERRIJK beloofde zulks; doch liet niet na, hem het gevaarlijke en onbezonnene van hetgene hij gedaan had, onder het oog te brengen; waarna hij hem met eene kleine gift liet vertrekken. De jonge BERNARD was nu zoo beſchaamd over zijne ligtgeloovigheid, en ſtond zoo bedremmeld, wijl hij zich dergelijke zotternijen door zijnen buurmakker had laten wijs maken, dat hij zijnen vader plegtig verzekerde, voortaan nimmer weer aan ſpoken te gelooven.

Handel ook zoo, lieve jeugd! en wees niet te ligtgeloovig: want, hoe wonderbaar u het een of ander moge voorkomen, en hoe vast gij meent

overtuigd te zijn, dat het iets bovennatuurlijks is, wijl gij het van verre of van nabij met eigene oogen gezien hebt, bij een naauwkeurig onderzoek zult gij uwe dwaling inzien, en ondervinden, dat het niet zelden een kunſtig uitvindſel van ſlechte menſchen, of een gewrocht uwer eigene verbeelding is.

Laat u 't ſpook van BERNARD *leeren,*
dat, 't zij zwart of wit gewaad,
Niets van al die zotte grillen,
of van ſpokerij beſtaat.

LOTJE

BIJ HARE BLOEMEN IN DE LENTE.

» Luid zal ik uw goedheid loven;
» Goede Vader! die daar boven
» Waakte voor mijn' bloemenhof,
» Voor de zaden, die in 't ſtof,
» Als verdroogd, verſtorven lagen,
» En waarvoor den groei te vragen,
» Toen een kindſche dwaasheid ſcheen.
» Maar de winterkou verdween,
» En de hard bevrozen aarde,
» Gaf het zaad, dat gij bewaardet;
» Mij in ſchoone bloemen weêr.
» Zie, hoe kunſtig, fraai en teêr,
» Die narcis daar ſtaat te pralen!
» En wat kan bij 't boompje halen,
» Dat, met dubble zorg geſtoofd,
» Mij de ſchoonſte roos belooft?
» 'k Vreesde en beefde als een rietje,
» Toen ik laatst 't vergeet me nietje,
» Kaal en ſchraal zag langs den grond;
» 't Was het armste, dat ik vond.

» Hoe

PL. 2.

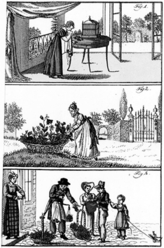

» *Hoe welriekend, vol van geuren,*
» *En hoe overſchoon van kleuren,*
» *Staan zij nu tot 's hemels lof,*
» *In mijn' kleinen bloemenhof!*
» *Zou ik dan geen' dank bewijzen,*
» *Waar zoo vele bloemen rijzen,*
» *Waar geheel mijn tuin in 't rond*
» *Luide ſpreekt uit éénen mond?*
» *Ja, ik dank u voor mijn bloemen,*
» *Die zoo luid uw grootheid roemen,*
» *Vader! Schepper! Opperheer!*
» *'k Kniel hier bij mijn bloemen neêr,*
» *En beveel mijn levensdagen*
» *In uw zorg en welbehagen,*
» *Ja, zoo lang ik leven mag,*
» *In uw goedheid ieder' dag."*

Dus ſprak LOTJE, *diep bewogen,*
Met de tranen in haar oogen,
En zij voelde zich zoo goed
In haar kinderlijk gemoed.
Volgt haar voorbeeld, lieve kindren!
Laat ons niets in 't danken hindren,
Dan blijft u Gods goedheid bij,
In lente en ieder jaargetij.

DE KOOPMAN MET KERSEN.

„Kerſen heb ik bruin en zoet,
„ Groot en friſch, ook zwart en goed,
„ Echte zomerkrieken!
„ 'k Geef een goed gewigt daarbij,
„ Holla, kindren! koopt bij mij
„ Zwarte zomerkrieken!" —

Dus roept mousje langs de ſtraat,
Waar de jeugd naar ſchool toe gaat,
Vent zijn zomervruchten.
Ieder koopt, wie koopen kan;
Want men heeft van dezen man
Geene ſchá te duchten!

Kerſen, zijn zij rijp en goed,
Koelen en verfriſchen 't bloed!
En daarbij te eten
Om de laatſte kers, dat is
Voor de jeugd een pret gewis,
Om etend van te zweeten.

Eet dan kerſen, lieve jeugd!
Maar niet, dat u 't eten heugt,
Door roekloos maag bederven.
Neem vooral deez' les in acht:
De matigheid zij ſteeds betracht,
't Genot heeft enge kerven.

DE LEERZAME WILLEM.

» *Laat wie wil met kindren ſpelen,*
» *Met den hoepel of de trom*
» *Zich den halven dag verdeelen,*
» *Brengen zoo de uren om.*

» *Andren mogen zich verlusten*
» *Met 't raket of met den bal;*
» *Ik verkies in tijd van rusten,*
» *Van dit alles niet met al.*

» *'t Klimmen kan mij niet behagen,*
» *'t Vallen komt daar dikwijls bij,*
» *En de lieve vogels plagen,*
» *Vader zegt:" — » blijf daarvan vrij."*

» *'k Wil dan leeren uit de boeken,*
» *Wat een' jongeling betaamt;*
» *'k Wil naar ware wijsheid zoeken,*
» *Die den zoeker nooit beſchaamt.*

» *'k Heb daar 't boek van* CATS *gevonden,*
» *Dat bevalt mij wonder wel;*
» *'k Heb het, lezend, half verſlonden,*
» *Want hij leert me uit ieder ſpel.*

» *'k Zal het dikwijls nu herlezen,*
» *O, het is zoo'n lieve man!*
» *En gewis word ik geprezen,*
» *Als 'k een lied van buiten kan."*

Zoo ſprak WILLEM. — *Alle dagen*
Las hij vlijtig keer op keer,
En zijns vaders welbehagen
Won hij daaglijks meer en meer.

EERLIJKE ARMOEDE.

Lang had het verwaande PIETJE met een' trotſchen blik op de menſchen van minderen ſtand neergezien, en vooral hunne kinderen met minachting behandeld, wijl hij meende, dat arme menſchen altijd dieven of bedriegers waren. Dit hinderde den braven Heer ROZENSTEIN reeds een' geruimen tijd, en hij beſloot zijnen zoon daarvan terug te brengen. » Hoor, mijn kind!" zeide hij, » ik zal u een ſtaaltje van eerlijke armoede » verhalen, waaruit blijken zal, dat men eerlijk» heid en goede trouw, zoo wel aantreft onder » het nederige dak van behoeftige menſchen, als » in de prachtige paleizen van aanzienlijke lieden." Zie hier zijn verhaal:

In *Parijs* woonde een arme ſchoorſteenveger, die niet alleen voor zich zelven, maar ook voor zijne moeder en twee jongere zusjes het brood moest verdienen. Schoon hij naauwelijks vijftien jaren oud was, moest hij echter reeds hard werken, en dikwijls geheele dagen, zoo wel bij ſlecht, als bij goed weder, op de ſchoorſteenen zitten, ten einde zoo veel geld te winnen, als noodig was, om in de behoeften van het gezin te voor-

zien: daarbij had hij een' norſchen en onbarmhartigen huisheer, die iedere week de huur kwam afvorderen, en geen uur uitſtel verleende. Nu gebeurde het eens, dat hij op eenen morgen bij een aanzienlijk heer geroepen werd, om den ſchoorſteen ſchoon te maken. Gij kunt denken, hoe welkom dit den armen jongeling was, die zich vleide, hier waarſchijnlijk meer te zullen verdienen, dan bij burgerlieden. Aanſtonds was hij gereed, en ging welte vreden, en onder het zingen van eene vrolijke *aria*, aan zijnen arbeid. Toen hij gedaan had, dacht hij met blijdſchap aan het loon, dat hij nu ontvangen zou. Hij ging dus in huis, maar liep, in gedachten, een' verkeerden gang in, zoodat hij in betzelve verdwaald raakte. Eindelijk trad hij in eene kamer, die open ſtond. Maar verbeeld u, hoe hij ontſtelde, toen hij op eene tafel, een gouden horologie, een ſnoer parelen, en eenige diamanten ringen zag liggen! Met ontroering ſtaarde hij die kostbaarheden aan: want door zich van dit goed meester te maken, kon hij zijne moeder en zijne zusjes beter van het noodige voorzien; en wie zou den armen ſchoorſteenveger vinden in het groote *Parijs*, waar zoo vele arme ſchoorſteenvegers zijn? — Deze gedachten kwamen bij hem op, toen hij voor de tafel ſtond, en zich verbeeldde geheel alleen te zijn. — Maar na ſprak

de ſtem van het geweten in zijn onbedorven hart; deze liet zich onder zijn zwart pak zoo wel hooren, als onder het kostbare gewaad van den vorst. Na alles bezigtigd te hebben, riep hij uit: » Neen! dit goed behoort mij niet; het zou mij » verrijken, maar ieder ſtuk gelds zou mij ver- » wijten, dat ik het geſtolen had. Al ben ik hier » alleen, en al ziet mij niemand, de goede God » hoort en ziet toch alles. Neen! mijne eerlijke » armoede verſchaft mij een gerust geweten, » en dit wil ik voor al die ſchatten niet verlie- » zen." — Nauwelijks had hij deze woorden geuit, of eene vriendelijke ſtem ſprak hem aan. Het was de echtgenoote van den heer. Deze beminnenswaardige vrouw had in de naaste *alkove* de alleenſpraak van den armen, maar eerlijken ſchoorſteenveger gehoord. Met deelneming vernam zij naar zijne omſtandigheden, en toen hij alles naar waarheid verhaald had, gaf zij hem, behalve zijn loon, nog eene aanzienlijke ſom ten geſchenke; beloovende voor hem niet alleen, maar ook voor zijne moeder en zusjes verder te zullen zorgen. Gij kunt denken, hoe weltevreden de jongeling naar huis keerde. Hij verhaalde zijn wedervaren, en zijn gehouden gedrag, terwijl de moeder met aandoening zijn verhaal aanhoorde, en zich regt gelukkig gevoelde, eenen zoo braven en eerlijken zoon te hebben.

Leer nu uit dit verhaal, mijn zoon! hoe onbillijk gij denkt, wanneer gij vooronderſtelt, dat arme menſchen, tevens ſlechte menſchen zijn, en denk en handel in het vervolg menschlievender omtrent uwe natuurgenooten.

Menschlievendheid is de eelſte deugd,
die 't menschlijk hart verſiert;
Door haar is 't, dat de bloemenkrans
van andere deugden tiert;
Door haar is 't, dat de vrede heerscht,
en 't kwaad wordt uitgeroeid,
Terwijl door haar, in vollen luister
ieder ſtand op aarde bloeit.
Alle menſchen toch zijn kindren,
kindren van één huisgezin,
En zij worden 't best vereenigd
door opregte menſchenmin.
Laat die deugd u ſteeds bekoren,
en, hetzij dan vroeg of ſpâ,
Volg altijd in al uw daden,
hare inſpraak ſtiptlijk na.

WAARSCHUWING.

Wees nimmer traag, en leer met vlijt,
zoo lang gij leeren kunt;
Dit voorregt wordt, o lieve jeugd!
niet iedereen vergund.
Laat nooit den tijd verloren gaan,
waarin gij leeren moet,
Dit groot verzuim wordt naderhand
zoo smartelijk geboet.
Aanschouw de bij, die steeds met vlijt,
haar' zoeten honig gaart;
De nijvre mier, die altijd drok,
zich kamers bouwt in d' aard',
En daar haar' voorraad, opgehoopt,
voor later tijd bewaart.
Doe ook zoo, en verzamel u
veel nutte kundigheên,
Dan blijft gij altijd rijk en groot,
ook zelfs in tegenheên.

DE NACHT.

Reeds had de brave FREDERIK bij het ziekbed van zijne zuster, een groot gedeelte van den nacht gewaakt, en haar zorgvuldig opgepast, toen hij zich eensklaps herinnerde, dat hij dezen morgen vroegtijdig bij de hand moest zijn, om les in de wiskunde te nemen. Ten einde nu nog eenige uren rust te genieten, riep hij de meid op, verzocht deze voor de verdere oppassing zorg te dragen, en begaf zich, na zijne zuster van harte beterschap toegewenscht te hebben, naar zijne kamer. Daar gekomen zijnde, werd hij plotseling getroffen door den helderen hemel, en de tallooze sterren, welke, als zoo vele getuigen van Gods almagt en grootheid aan het uitspansel schitterden. Het afgenomen gordijn gaf hem gelegenheid, om zich in dat schoone, dat heerlijke gezigt te verlustigen. Vol verbazing staarde hij den hemel aan, en beschouwde die millioenen glocijende stippen, welke hij zag flikkeren, met het grootste gevoel. De stilte van den nacht zette dit tooneel nog meer luister bij. Ja! nooit was hij nog zóó getroffen, nooit zóó innig aangedaan geweest, dan thans,

bij het beschouwen van die groote oneindige wereldruimte, alom met sterren bezaaid; hij wilde spreken, maar hij kon niet; hij moest eerst wat tot bedaren komen. Eensklaps dacht hij aan zijne zuster, en toen riep hij uit: » Ja! diezelfde » God, die al die sterren schiep, die dezelve des » avonds doet opkomen, en des morgens doet » verdwijnen, die waakt ook over de menschen, » en die zich in zijne bewaring stelt, kan veilig » rusten." —

Doordrongen van dit godsdienstig gevoel, ontkleedde hij zich, en begaf zich ter rust.

Gelukkig is het kind voorwaar,
Dat zich aan God beveelt;
Hem wordt het zwartste duister, klaar;
Ook wordt hij naderhand gewaar,
Dat godsvrucht deugden teelt.

PL. 3

HERMAN

BIJ HET GRAF VAN DEN ADMIRAAL

DE RUITER.

HERMAN *was een leerzaam knaapje,*
vol van geest en vol van vuur,
Sterk van ligchaam, mild begiftigd
door de goede vrouw natuur.
Altijd was en bleef hij minnaar
van de schepen op het IJ,
En hij voelde in de touwen
zich het vergenoegdst en blij.
HERMAN *bouwde zich van klompen*
dikwijls een geheele vloot,
Die, voorzien van want en takel,
hevig door elkander schoot.
O! dan was het lust en leven,
als hij zulk een vloot bezat,
En geen koning, die op aarde
grooter' rijkdom voor hem had.
Hij herinnerde zich duidlijk,
wat hem vader had verteld

Van DE RUITER, *van* VAN GALEN,
van PIET HEIN, *dien dappren held*,
En hoe KLAASSENS, *na het vechten*,
vol van edle vrijheidszucht,
't Afgestreden schip deed springen
door het buskruid in de lucht!
O! dan zwol hem, vol van geestdrift,
vol van ijver d' edle borst,
En, bezield van 't grootst verlangen,
was hij enkel gloriedorst:
Ja! voor 't vaderland te strijden
op den ruimen waterplas,
En steeds zoo beroemd te worden,
als de held DE RUITER *was*,
Die zijn' wimpel in de havens
van het sidderend Engeland,
Deed ontzien en heilig achten,
na den fellen Chattams *brand;*
Dat, dat was zijn eenigst doelwit —
dat het punt, waarnaar hij zag,
Dat, waarnaar hij brandend haakte,
en om dacht den ganschen dag,
Dat, waarvan hij dikwyls droomde,
als zijn opgewonde geest,
Was aan boord en in de touwen
van een groote kiel geweest;
Dan verbeeldde hij te strijden
voor het lieve vaderland,

En veroverde en vernielde
ieder schip, of joeg 't op strand.
Zoo ook was hij ingenomen
met het denkbeeld, dat een held,
Die het schuim der baren kliefde,
immer grooter werd geteld,
Dan een veldheer, die zijn troepen
op het vaste land heeft staan,
Die kan komen en verwijdren,
waar het best is heen te gaan.
Nu, nu stond hij opgetogen
voor MICHIEL DE RUITERS *graf*,
En hij zag den held daar liggen
met zijn' marmren waterstaf;
Hij aanschouwde daar die schepen,
kunstig in het steen gewrocht,
En dien Triton *met zijn zijn' hoorn*,
even kunstig in zijn bogt;
Hij aanschouwde 't goedig wezen
van dien dappren Admiraal,
En herdacht aan al zijn strijden,
aan zijn' roem en zegepraal,
En de brave HERMAN *weende*,
om 't gemis van eenen held,
Die zoo roemrijk was gesneuveld
op het schuimend pekelveld.
Diep geroerd hief hij zijn handen
en zijn oogen naar omhoog,

En hij bad den Alregeerder,
dat hij éénmaal worden mogt,
Wat DE RUITER *in zijn dagen*
was voor 't lieve vaderland. —
Nu trad HERMANS *vader binnen,*
nam zijn zoontje bij de hand,
(Had aan d' ingang van het koorhek,
HERMANS *hartewensch verstaan)*
En hij sprak hem, diep bewogen,
als een vader, goedig aan:
» *Hebt gij lust, mijn zoon! te treden*
» *op het roemrijk heldenspoor*
» *Van* DE RUITER, *van* VAN GALEN,
» *stel u dan den arbeid voor,*
» *Dien gij eerst nog moet verrigten:*
» *'t reeknen en de zeevaartkunst,*
» *En den loop van maan en sterren —*
» *alles zal ik, u ter gunst,*
» *U doen leeren: wees dan vlijtig;*
» *alles wordt u straks vergund,*
» *En beproef het, of gij éénmaal*
» *een* DE RUITER *worden kunt. —*

Opgetogen ging nu HERMAN
met zijn' vader weer terug,
Werd

Werd in 't leeren steeds meer vlijtig,
en in 't reeknen knap en vlug;
En, na weinig tijdverloopens,
als het loon voor 't vlijtig spoên,
Mogt hij reeds als Onderstuurman,
zijne eerste reis gaan doen.
Leert hieruit, mijn jonge lezers!
dat, in welken staat gij leeft,
U de vlijt tot alle rangen,
eenen vrijen toegang geeft.

DE GESTRAFTE GIERIGHEID.

De brave en kinderlievende Heer NUMAN had eenen zoon, die de vreugd van zijn leven was, en aan wien hij geene moeite noch kosten ſpaarde, om hem eene goede opvoeding te geven. Tot zijne bittere ſmart bemerkte hij evenwel, dat, hoe grooter zijn zoon werd, hoe meer deze tot eene verregaande gierigheid begon over te hellen.

Op zekeren avond, dat de oude Heer met zijnen zoon eene wandeling deed, viel er tusſchen hen het volgende gesprek voor.

De Heer NUMAN.

Eene gepaste ſpaarzaamheid, mijn zoon! is altijd prijzenswaardig; maar gierigheid is eene groote ondeugd, en de bron van veel kwaad.

De ZOON.

Wel, vader! ik verbeeld mij, dat, wanneer men iederen penning zorgvuldig beſpaart en uitzuinigt, men niemand eenig leed doet, en dat geld in tijd van nood altijd kan gebruiken.

De Heer NUMAN.

Ja, mijn zoon! was dat het geval; maar bij een gierig mensch is er nooit geen nood. Hij ziet het gebrek van zijnen evenmensch met onver-

ſchillige oogen aan, en is dáár alleen opmerkzaam, waar het op geld aankomt. Iemand die zijn geld beſpaart, om, in tijd van nood, de ongelukkigen bij te ſtaan, is een weldadig mensch; maar de gierigaard acht zich altijd te arm en te behoeftig, om aan anderen mede te deelen, al zit hij ook bij hoopen gouds. Niemand is in der daad ongelukkiger, dan een gierigaard. Het geld, dat hij altijd zorgvuldig bij elkander ſchraapt, verſchaft hem geen genoegen, omdat hij nooit genoeg heeft, en bevreesd is, dat zijn ſchat te veel verminderen zal, wanneer hij er iets van gebruikt. Een gierigaard leeft altijd in vijandſchap met een regtſchapen mensch, dewijl hij iedere kleine uitgave voor verkwisting houdt. En, mijn zoon! is de mensch niet te beklagen, die geenen anderen God heeft, dan het goud? Verliest hij dit, dan verliest hij alles, wat hem dierbaar is. Er is niets, dat hem kan bemoedigen, en hij is onvatbaar voor den troost, welken de godsdienst den mensch aanbiedt, wanneer hem rampen en onheilen treffen, met één woord: hij kan niet gelukkig leven, noch tevreden ſterven.

Ik moet u, bij deze gelegenheid, eene gebeurtenis verhalen, welke ik in mijne jeugd genoegzaam heb bijgewoond.

Een gierigaard, die digt bij het huis van mijne

onders woonde, en van tijd tot tijd bij ons kwam, had reeds sedert veertig jaren zeer armoedig geleefd, en zich op een zoldertje ellendig beholpen. Hij had te voren in een goed huis gewoond, maar betrok eensklaps deze armzalige woning, terwijl hij de menschen in het denkbeeld bragt, dat hij zware verliezen had geleden, en dezen en genen bewoog, hem eenigen onderstand te geven.

Ondertusschen had die vrek, door onder de hand hoophandel te drijven, en aan anderen, kleine sommetjes tegen groote winst voor te schieten, een' aanmerkelijken schat vergaderd. Maar, (gelijk hij naderhand getuigde) uit vrees voor brand, en gekweld door eene gestadige onrust, wilde hij het geld, dat hij langzamerhand in goud had opgewisseld, niet langer bij zich in huis houden, en besloot dus, om het buiten de stad, in een nabijgelegen bosch, te begraven.

Er verliepen echter eenige dagen, eer hij daartoe besloot. Eindelijk ging hij op eenen vroegen morgen, met zijnen dierbaren schat bij zich, naar buiten, en kwam spoedig in het bosch. Daar vond hij, naar zijne gedachten, eene geschikte plaats, waar hij zijn goud kon vertrouwen. Schielijk groef hij nu een' diepen kuil, leide er zijnen schat in, maakte den kuil zorgvuldig toe, en deed er eenige struiken overheen, ten einde de plaats te kunnen wedervinden. Nu ging hij, on-

der een aanhoudend omzien, weer naar de stad terug, en besloot, om dikwijls zijn geliefkoosd plekje te bezoeken.

Dan, wat gebeurt er? — Een roover, welke, gedurende den nacht, zich op den weg had opgehouden, was even te voren in het bosch gegaan, om daar eene schuilplaats te zoeken. Veiligheidshalve was hij in eenen boom geklommen, en wel juist nabij de plaats, waar de gierigaard kwam, om zijn geld te begraven, zoodat hij alles zien kon, wat de oude vrek verrigtte. Naauwelijks was deze vertrokken, of hij klom uit den boom, en begaf zich naar de plaats, waar hij den schat had zien begraven. Dadelijk nam hij de struiken weg, groef met zijne handen den grond weer op, verheugde zich ongemeen, toen hij zoo veel goud zag, nam het op, en ging met den buit heen.

De gierigaard in de stad terug gekeerd zijnde, had geene rust, en dacht gestadig aan zijn geld. Reeds tegen het vallen van den avond verliet hij zijne woning, en hield zich, alsof hij voornemens ware, eene wandeling te doen; maar naauwelijks was hij buiten de poort, of hij spoedde zich voort, en kwam weldra in het bosch. Nu verdubbelde hij zijne schreden. Slechts nog deze laan door — genen hoek om, en hij bevond zich weder bij de plaats, welke hij dezen morgen zoo ongaarne verlaten had. Eindelijk kreeg hij dezelve

in het oog. Maar — hoe ontstelde hij, toen hij bij den kuil kwam, en gewaar werd, dat men hem van zijn goud berooft had! — Vol vertwijfeling staarde hij de plaats aan, waar zijn schat gelegen had, en zeeg, toen hij eindelijk nadacht, dat hij het, sedert veertig jaren bij een geschraapte, geld voor altoos verloren had, bewusteloos op den grond neder. Eerst tegen den morgen kwam hij weder tot zich zelven, strompelde, zoo goed hij kon, weer naar de stad, waggelde de trappen van zijn zoldertje op, liet mijnen vader verzoeken, even bij hem te komen, verhaalde aan dezen, wat hem wedervaren was, en — gaf den geest... Daar lag hij toen, uitgeteerd en vermagerd, op eene hand vol stroo, als een arm mensch. — Gij kunt wel denken, dat dit geval spoedig ruchtbaar werd, en argwaan verwekte. Het geregt kwam weldra om onderzoek te doen, en nu vond men in eenen ouden pot nog eene aanmerkelijke som gelds. Hij werd daarvan begraven, en het overschot werd aan de armen uitgedeeld. —

Wat dunkt u nu, mijn zoon! zou er voor den mensch wel eene grootere ondeugd zijn, dan de gierigheid? — De jonge Heer was over dit verhaal, en den nadruk, waarmede zijn vader hem dit verhaald had, zoodanig getroffen, dat hij plegtig beloofde, zich van stonden aan te zullen beteren, en voortaan eene lofwaardige spaarzaamheid te zullen in acht nemen.

HET GOEDE VOORNEMEN.

Willem had twee jonge knapen,
zien beloonen met een' prijs,
Voor hun braaf en vlijtig leeren.
De meester zeide: » wilt gij wijs,
» Verstandig worden, en van iedereen
» geacht zijn en bemind,
» Blijf dan zoo aanhoudend leeren,
» en uw meester blijft uw vrind."
Dit had WILLEM *ook vernomen*
uit des meesters eigen' mond,
En hij stond als vastgeklonken,
als een standbeeld aan den grond.
Hij gevoelde, hoe hij schandlijk
had den kostbren tijd besteed,
En het naberouw, dat, foltrend,
hem zijn achtloosheid verweet;
Hij besefte, hoe hij mede
door een' prijs zou zijn beloond,
Had hij niet zijn' tijd verluijerd,
en meer naarstigheid betoond.
Neen! hij had veel kwade parten
uitgerigt, en vaak gespeeld,

Langs de ſtraten loopen ſlentren,
en alzoo den dag verdeeld.
Thans begon hem 't hart te kloppen,
en hij nam zich ernſtig voor,
In 't vervolg, als beide knaapjes,
vlijtig op het letterſpoor
Zijn verſtand en geest te ſcherpen;
„want," dus ſprak hij, „'t is gewis,
„Dat een boek en 's meesters vriendſchap
„dan ook mijn belooning is."

DE BLINDE EIJERDANSER.

Luchtig danst hier op zijn teenen
Tuſſchen drie paar eijeren door,
Spelend' de viool met eenen,
Schoon geblinddoekt, THEODOOR.

Zie hem, hoe hij, kunſtig draaijend,
Juist zijn' voet te zetten weet,
Niet te ſtijf en niet te zwaaijend,
Doet hij toch geen eitje leed.

Onvermoeid langs markt en ſtraten,
Voor den boer en burgerman,
Waagt hij 't, om te kijken laten,
Hoe hij blindelings danſen kan.

't Loon kan hem zijn werk verzoeten,
Hoe moeilijk ieder dag ook is,
Voorzigtigheid beſtuurt zijn voeten,
En zijn tred is ſteeds gewis.

HET HOVAARDIGE MEISJE.

Antje was de eenige dochter van eenen welgestelden koopman in de stad *Rotterdam*. Hare moeder was eene deftige vrouw, die den burgerstand eere aandeed, maar die, uit overdrevene liefde, aan hare eenige dochter te veel toegaf. Toen het meisje eenig onderwijs genoten had, werd zij bij eene goede naaivrouw bezorgd, bij welke verscheidene meisjes uit de stad, het linnen- en wollennaaijen leerden. Maar het trotsche Antje, welke zich op het vermogen van haren vader veel liet voorstaan, ging altijd met eene gemaakte houding, zonder zich met een van de andere meisjes in te laten, naar huis, en keerde ook zoo weder terug. Spoedig kreeg zij nu den naam van *Hovaardige*, en niemand begeerde toen ook met haar om te gaan. Haar brave en eerlijke vader had dit spoedig bemerkt, en zijne dochter het hatelijke en ongepaste van zulk een gedrag voorgehouden; ook hare moeder en de naaivrouw hadden, wanneer zij met haar alleen waren, er een hartelijk woordje van gezegd. Maar niets kon baten — zij scheen voor geene

verbetering vatbaar te zijn, en bleef even nuursch en ongezellig.

Dan — tijdelijke goederen zijn even zoo onbestendig, als alle andere dingen op deze wereld, en niemand staat aan grootere lotverwisseling bloot, dan een koopman; vooral, wanneer zijne handelbetrekkingen zich wijd en zijd uitstrekken. Dit ondervond ook de eerlijke vader van het trotsche Antje. Een schip, waaraan hij het grootste gedeelte van zijn vermogen had te koste gelegd, verging met man en muis in de *Spaansche* zee. Een bankroet, in *Engeland*, bragt aan zijne kas den laatsten slag toe, zoodat hij door deze rampspoeden zich met zijn gezin in den treurigsten toestand bevond. De eerlijke koopman was genoegzaam arm, en moest zich in alles verminderen. In plaats van een fraai huis met kostbare meubelen te bewonen, moest de brave man zich thans met een paar kamers behelpen. Van hetgene hij overhield, betaalde hij, zoo veel hij kon, zijne schuldeischers, welke, zijn eerlijk karakter kennende, zich zeer inschikkelijk jegens hem betoonden, en hem in zijn ongeluk beklaagden. Maar nu moest ook het hovaardige Antje, die altijd zwierig gekleed ging, en met verachting op menschen van eenen lageren stand nederzag, zich eenvoudiger kleeden, en zelfs, daar haar vader geene dienstboden kon hou-

houden, eenig huisfelijk werk verrigten, waartoe zij echter geheel ongefchikt was. Deze plotfelijke verandering deed haar geweldig aan, en zij ondervond nu al het onaangename van haren tegenwoordigen ftand, niet alleen, maar ook, fchoon te laat, hoe onverftandig het is, op geringe menfchen verachtelijk neer te zien; en daar zij zich niet in haar lot kon fchikken, ftierf zij weldra van verdriet; een treffend voorbeeld nalatende, hoe verkeerd het is, zich op geld of goed te verhovaardigen. —

Leert hieruit, mijne jeugdige lezers en lezeresfen! hoe dwaas het is, om menfchen van eenen minderen ftand met minachting te behandelen, of op eene trotfche wijze met hen om te gaan. Niets is bevalliger, niets aangenamer, dan eene gepaste vriendelijkheid jegens alle menfchen.

Wilt gij in de zamenleving
fteeds bemind zijn en geacht,
Kindren! weest dan altoos vriendlijk;
laat geen tooifel noch geen pracht
U tot hoogmoed ooit verleiden;
want, wie nedrig is van aard,
Wordt van allen hoog geprezen,
en blijft ieders achting waard.

KAREL EN HET VLINDERTJE.

Vlugge vlinder! die zoo vrolijk
over heg en bloemen zweeft,
En, zoo 't fchijnt, op rozenknopjes
van die malfche blaadjes leeft;
Die, nu hier en dan weer ginder,
altijd fladdrend, vlug en fnel;
Dan om hoog en dan weer lager
u verlustigt — eer ik tel,
Eer ik omzie zijt gij henen;
gij vertoeft niet, gij gaat voort;
't Is, alsof een rustloos zweven,
u fteeds boven al bekoort.
Naauwlijks denk ik, gij zult poozen,
daar bij gindfchen angelier,
Of gij zijt weer weggevlogen.
Kunt gij dan, o welig dier!
Niet één oogenblikje rusten? —
kom, het is hier koel en zoet,
En dit kelkje biedt u geuren,
als maar fchaars een bloempje doet.
Maar gij laat mij hier maar praten,
en gaat onvermoeid fteeds voort.

Ik wil van u dan, vlugge vlinder!
leeren, dat het zoo behoort —
Dat ik ook moet ijvrig wezen,
zonder luiheid, vlug en ſnel;
Want de tijd gaat ook ſteeds verder,
vlindertje! ik begrijp u wel,
Nu, ik zal uw voorbeeld volgen,
dan zoo vindt men ieder' keer,
Mij altijd met vlijtig leeren,
vrolijk ieder' morgen weer.

Doet als KAREL, *lieve kindren!*
En beſteedt den kostbren tijd,
Zonder toeven, zonder dralen,
Steeds met onvermoeide vlijt:
Want gelijk de vlugge vlinder,
Gaat de vlugge tijd ook voort,
En gij kunt dien nooit herroepen,
Zelfs niet door he ſchoonſte woord.

KLEINE ZEDELESSEN.

Wie vloekt is een boosaardig mensch, van iedereen veracht.

Daar is geen grooter ijdelheid, dan zucht tot zwier en pracht.

De zind'lijkheid bevalt altoos, maakt ieder mensch bemint.

De ſlordigheid is hatelijk, en voegt het minst een kind.

De praatzucht is een groote kwaal, die tot veel ondeugd leidt.

De bron, waar alle kwaad uit komt, is de ongehoorzaamheid.

Het kind, dat eens onwaarheid ſpreekt, wordt zelden meer geloofd.

Die al te lang des morgens ſlaapt, maakt dat zijn geest verdooft.

De snoeplust is steeds schadelijk, en wordt met regt gehaat.

Stijfhoofdigheid is voor een kind een onvergeeflijk kwaad.

Wie altijd op een' ander' smaalt, heeft zelf een groot gebrek.

Behandel nooit de armen trotsch, noch keer hun slaag den nek.

Wie ooit een dier mishand'len kan, is onmedoogend wreed.

Hij is geen mensch, die de oogen sluit voor 's evennaastens leed.

Wie liever speelt, dan vlijtig leert, bedriegt zich zelv' het meest.

Der jeugd voegt vlijtige oefening; want dat beschaaft den geest.

De gulzigheid maakt steeds een kind gedurig ongezond.

De matigheid in spijs en drank, maakt kindren sterk en rond.

De

De traagheid wordt zoo zeer veracht, dat men den luiaard schuwt.

De lasterzucht brouwt zoo veel kwaad, dat men van 't lastren gruwt.

Wie andren kwade parten speelt, stelt steeds zich zelven bloot.

De deugd behoudt haar waarde steeds in allen ramp en nood.

HET PAARD.

Het was bij gelegenheid van de paardenmarkt te *Abcoude*, een dorp aan den *krommen Amstel* gelegen, dat de Heer GOEDMAN, met zijnen zoon WILLEM, een uitstapje deed naar eenen vriend, welke bij dat dorp eene buitenplaats had, en daar de zomermaanden doorbragt. Nadat zij aldaar eenige aangename uren hadden doorgebragt, het drukke gewoel van de markt gezien, en vele uitmuntende paarden bewonderd hadden, liep, bij het terugkeeren naar *Amsterdam*, het gesprek, dat WILLEM met zijnen vader hield, over het *Paard*; en daar de eerste zich zeer genegen toonde, om van dit schoone en moedige dier iets meer te weten; vooral, wat de Natuurlijke Geschiedenis van de *Hollandsche* paarden betreft, zoo beloofde de oude Heer aan zijnen zoon, bij de eerste gelegenheid aan zijn verlangen te voldoen, hetwelk dan ook al spoedig plaats had, toen zij namelijk, den volgenden zondag, buiten de *Utrechtsche Poort*, eene wandeling deden, met voornemen, om aan de uitspanning: *het Kalfje*, eenige oogenblikken te vertoeven. WILLEM zag in een land, even voorbij het tolhek, een paard

loopen, en kon niet nalaten uit te roepen: » Zie » eens, vader! welk een fchoon en moedig dier!" — De oude Heer ftemde daarin toe, en gaf aan zijnen zoon te kennen, dat hij nu ook zijne belofte wilde volbrengen, en het een en ander aangaande het paard zou verhalen. Willem was daarover zeer in zijnen fchik, waarop de vader hem het volgende mededeelde:

Het Paard wordt met regt gerangfchikt onder de fchoonfte en moedigfte der viervoetige dieren, welke den mensch in het huishoudelijke gebruik van dienst zijn. Daar zijn onderfcheidene foorten van paarden, als: *Hollandfche*, *Friefche*, *Engelfche*, *Hongaarfche* en *Arabifche*. Allen verfchillen in aard en goede hoedanigheden; gewoonlijk echter worden de *Hollandfche-* en *Friefche* paarden voor eene zeer goede foort gehouden, en van de *Franfche* pikeurs bij uitzondering geacht.

Het Paard werpt over het algemeen zeer gemakkelijk. Wanneer die tijd begint te naderen, blijft er des nachts gemeenlijk iemand bij, om fpoedig bij de hand te zijn, als het tijdftip daar is, en te zorgen, dat het veulen niet valle. Men houdt vervolgens de merrie en het veulen niet lang op ftal, maar laat ze, na ze een dag of twee gekoesterd te hebben, gezamenlijk naar de weide gaan. Het veulen blijft getrouw bij de merrie, en de

natuur schijnt zelfs aan de paarden, welke ook in die weide zijn, eene zekere zorg ingeprent te hebben, dewijl zij zeer zelden het veulen hinderlijk zijn.

De merrien zijn, kort na de werping, tot den arbeid voor den wagen of ploeg weder in staat. In sommige streken laat men het veulen naast de merrie loopen, als deze in het span is; doch velen zetten het dan op stal, en geven het veel stroo bij zich, ten einde het vrolijke beest voor ongelukken te bewaren. Wanneer dit plaats heeft, dan is het een lust om te zien, hoe spoedig de moeder, als zij uitgespannen is, naar den stal loopt, om het veulen te zogen. Naauwelijks zijn ze bij elkander, of de moeder geeft zich alle moeite, om het zuigen aan het veulen gemakkelijk te maken. Wanneer het genoeg verzadigd is, gaan beiden dadelijk te veld; de moeder voornit, en het veulen met dartele sprongen achteraan, totdat zij in de weide komen, waar de moeder overvloedig gras en klaver vindt.

Het veulen zuigt gewoonlijk acht of negen maanden, en dan wordt het gespeend. Men brengt het dan op stal, welken men vooraf behoorlijk gezuiverd, en ter dege van stroo voorzien heeft. Keurige boeren gebruiken, vooral in den beginne, geene ruif, maar eene middelmatig hooge krib, en de meeste zelfs een' lagen bak, dien zij op den

grond plaatsen, om de paarden, door het reiken, geene ongeschikte halzen te doen krijgen. Men voedert het veulen, aanvankelijk, des morgens en des avonds met gemalen gerst, of haver met zemelen; want heele gerst, of ongekneusde haver zou het nog niet kunnen vermalen; voorts mengt men dit voedsel met wat water. Na verloop van twee of drie dagen, geeft men het een weinig hooi, en door het gebruik van dit voedsel, begint het dorst te krijgen, zoodat men het dan te drinken geeft, waaraan het zich ook spoedig gewent. Kundige boeren in ons land, maaijen, om de drie of vier dagen, eenig malsch gras, dat vervolgens gehooid wordt, zoodat het veulen bestendig gezond en smakelijk voeder krijgt, en al vroeg aan het eten van gras en hooi gewoon raakt. Wijders draagt men vooral zorg, om het rein en schoon te houden, zoodat gij op een' *Hollandschen* boerenstal, waar een veulen staat, alles zeer zuiver en zindelijk zult vinden.

WILLEM.

Maar heeft de boer, of hebben zijne knechts dan altijd zoo veel tijd, om dat alles schoon te houden, vader?

VADER.

Neen, mijn zoon! dikwijls komen deze arbeidzame menschen tijd te kort; maar het boerenknaapje, het zoontje van den boer past daar dan

op; die is niet van den ſtal te ſcheuren; die zou eer zijn eigen eten en drinken vergeten, dan zijn geliefd beestje verwaarloozen, hetwelk hij het eerst zal berijden, wijl vader en moeder hem dit beloofd hebben, als hij gehoorzaam is. — Is de zoon met het paardje in zijnen ſchik, moeder en de meiden zijn het niet minder. Inderdaad, een dartel, huppelend veulen, is, zoo wel op ſtal als in de weide, een wezenlijk vermaak voor het ganſche gezin; men draagt er de meest mogelijke zorg voor, terwijl men met verlangen te gemoet ziet, dat het zal bereden worden. Het zoontje is nu de eerſte, die dit zal ondernemen. Hij wordt er van tijd tot tijd al eens opgezet; vervolgens laat de knaap het een weinig voortſtappen, en eindelijk rijdt hij er mede den weg op; inzonderheid, als men het in het tweede voorjaar ter weide brengt, hetgeen een feestdag voor het boerenknaapje is. — In het tweede jaar legt men het meestal een houten gebit in den mond. — Wanneer het dertig maanden oud is, begint men het op ſtal, met andere paarden, aan de ruif te gewennen, te roskammen, en er de eerſte haren af te borſtelen, waardoor het gladder wordt, en eene meer volmaakte geſtalte krijgt. Men geeft het nog geen hard voeder, om het gebit niet te benadeelen, dewijl het nog geene goede harde kiezen heeft. — Nadat het veulen nu een *Paard* geworden, en in

krachten toegenomen is, is men bedacht, om er eerst goede hengſten uit te fokken, of hetzelve te laten ruinen of ſnijden, waarin de *Vriezen* en *Hollanders* groote meesters zijn. Wanneer nu de paarden, hetzij ruinen, hengſten of merrien tot een' geſchikten ouderdom gekomen zijn, worden ze, in *Holland*, tot verſchillende oogmerken gebruikt. De zwaarſte paarden zijn het best geſchikt voor den *landbouw;* die zwaar, en tegelijk ſchoon van geſtalte zijn, voor *koetspaarden*, of voor de *ruiterij*, en de allerſraaiſte en vlugſte voor *harddravers*. Dit laatſte ſlag ontmoet men minder in *Holland*, dan in *Vriesland*, omdat er maar weinig *Hollanders* gevonden worden, die de kunst verſtaan, om jonge paarden naar den eisch te leeren harddraven.

WILLEM.

Maar, vader! is een paard, dat drie of vier jaren oud is, dadelijk goed, om voor alle werk te gebruiken?

VADER.

Neen, mijn zoon! dat gaat niet; men moet het daaraan gewennen Te dien einde wordt het jonge paard eerst bij den toom, naast andere paarden, die voor den ploeg loopen, eenige malen heen en weder geleid; daarna zet men het, met het haam op, naast de ploegpaarden, en daarmede gaat men zoo lang voort, totdat het dier er aan

gewoon is, en dan eerst waagt men het, om het naast een mak en sterk paard voor den ploeg te zetten. Slaagt de boer niet met den zwaren ploeg, dan beproeft hij het met de ligte egge, of hij rijdt het onder den man in het gulle zand, ten einde het meer gedwee te maken.

Men noemt, in *Holland*, een schoon paard, wanneer het een' fijnen spitsachtigen kop heeft, welke bijna regtstandig tegen den hals instaat. Is dezelve te dik, dan noemt met dien eenen *ossenkop;* ook moet dezelve geene diepe oogkuilen, noch knokachtige uitstekken hebben. De oogen ziet men gaarne groot en helder, met schoone wenkbraauwen, die glad gespannen staan; zoo ook de neusgaten, waardoor men, bij het ademhalen, het roode binnendeel moet kunnen zien. De lip moet proper en rond zijn, en de onderlip niet lelachtig hangen; terwijl tevens de mondspieren sterk en vast moeten zijn. De liefhebbers zien gaarne, dat de ooren niet te lang, noch te kort, maar naar evenredigheid van het hoofd zijn. Zij moeten regt op staan, en spitsrond toeloopen; ook mogen de lepels niet gapen, noch slap hangen. Zulke ooren noemt men, in *Holland*, *hang-* of *varkensooren*, en die al te regt op staan, *steilooren*. Een al te sterk, en dikwijls achterwaarts draaijen der oorlepels, is bij velen een teeken van slaan en trappen, en dit noemt men *kitteloorigheid*. — Voorts

moet het bij eene gelijkvormige en goede evenredigheid, ook goede hoedanigheden hebben. — Wat de hoedanigheden betreft, deze zijn al naar mate het werk of de arbeid is, waartoe men het gebruiken wil; en wat de evenredigheid aangaat, om u die goed te doen opmerken, moet gij de paardjes op de schilderijen van onze groote *Hollandsche* schilders, VERSCHUUR en POTTER beschouwen, om welke te zien, ik u wel eens gelegenheid zal geven. —

Nu was de Heer GOEDMAN met zijnen leerzamen zoon, aan de uitspanning: *het Kalfje* gekomen, waarop WILLEM zijnen vader hartelijk bedankte voor het onderrigt, dat hij hem gegeven had.

DOORTJE EN MIETJE

EN DE ARME VROUW.

MIETJE zag een kreupel vrouwtje,
oud en grijs en bijna naakt,
Op de ſtoep van tantes woning,
door de meid pas ſchoon gemaakt,
En zij wilde, vol van kwaadheid,
dadelijk dat arme mensch
Doen vertrekken met haar lompen:
»'K wil het (ſprak'ze) 't is mijn wensch,
» Dat de groote hond moog' komen,
» die u op den drempelſteen,
» Daar een vreeslijk gat moog' bijten
» in uw' arm, of dij, of been.
» 'k Zal hem daadlijk los gaan maken,
oude ſchooiſter! beedlares!" —
Zóó, zóó ſchold zij 't arme vrouwtje,
met een grievend woord vijf, zes.
Maar het meer zachtzinnig DOORTJE,
die haars zusjes kwaadheid zag,
Legd', als het betaamt voor meisjes,
meerder goedheid aan den dag.

» Staak dat ſchelden, foei, mijn zusje!
» wezenlijk het past u niet,
» Dat gij dus dat ſchamel' vrouwtje
» nog meer grieſt in haar verdriet.
» Is het niet reeds ongelukkig,
» als men in dien ouderdom,
» Dikwerf zonder háard of eten,
» zwerſt verlaten, nakend om? —
» 't Is niet fraai, om arme menſchen
» dus te hand'len; 't voegt ons niet,
» En het wordt gewis gewroken,
» door een Godheid, die het ziet,
» Die, zoo wel van arme menſchen
» als van rijke, Vader is,
» En het alles wijs verordent
» en beſtuurt, dit is gewis.
» Laat uw hart tot zachtheid neigen;
» wees menschlievender voortaan;
» Zie geen armen, om hun' armoë,
» telkens met verachting aan;
» Denk, het zijn natuurgenooten:
» wel hem, die voor andren leeſt,
» En van 't geen hij meé kan deelen,
» iets aan arme menſchen geeſt!" —
Deze les van 't brave DOORTJE
trof haar zusje, en zij gaf
Aan het ſchreijend oude vrouwtje,
die, gebogen op haar' ſtaf,

Strompelde naar 't lieve DOORTJE,
toen een' ftuiver uit haar' zak,
En verzocht haar om te rusten,
als zij wilde, op haar gemak.
Zij omhelsde ook haar zusje
DOORTJE, *en beloofde teêr,*
Dat zij oude of arme menfchen,
zoo zou hand'len nimmermeer.
Dit verheugde 't brave DOORTJE,
die altoen met blijdfchap zag,
Dat er ook in MIETJE'*s hartje,*
't zaad van deugd en goedheid lag.

DE ONSTANDVASTIGHEID

VAN HET

FORTUIN.

Zeer eigenaardig, mijne lieve kinderen! (dus fprak de oude BAREND, die ftuurman op een koopvaardijfchip geweest was) wordt de fortuin afgebeeld door een wentelend rad, waarvan de fpeeken nu boven en dan weder beneden zijn. Niets toch is onbeftendiger, dan aardfche goederen, en hij, die heden rijk en vermogend is, kan morgen dood arm zijn. Dat zulks waarheid is, zal het volgende verhaal u bevestigen.

Mijn kapitein, bij wien ik, voor omtrent twintig jaren, als ftuurman aan boord was, had eenige reizen naar de Oost gedaan, en eenen vrij voordeeligen handel gedreven. Ongelukkig echter nam zijne trotschheid met zijn geluk telkens toe. Dat was des te onverftandiger, mijne kinderen! omdat men de onftandvastigheid van het fortuin, nooit beter kan leeren kennen en ondervinden dan op zee. Zoo toch zijn de baren ftil en kalm,

en zoo stijgen zij tot aan de wolken, en dreigen alles te zullen vernielen. Dit had mijn kapitein nooit willen opmerken. Nu zou hij zijne laatste reis naar de Oost doen. Ik ging mede. De reis naar *Batavia* ging voorspoedig. Hij verkocht zijne lading voor eenen buitengewoon hoogen prijs, en kocht beste koffij voor eenen lagen prijs weer in; geloovende, dat hij in zijn vaderland, waar de koffij zeer duur was, thans wel zoo veel geld zoude winnen, dat hij eindelijk zijnen wensch, om éénmaal rijk te worden, zoude vervuld zien. Wij stevenden met eenen goeden wind weer naar het vaderland. Het schip ging er, hoe zwaar ook geladen, goed door, en reeds hadden wij de vaderlandsche kust in het gezigt, toen er eensklaps, terwijl alles in diepe rust was, en de kapitein mogelijk van het geluk droomde, dat hem eerlang te beurt zou vallen, een hevig onweder ontstond, waardoor het schip geweldig geschokt en geslingerd werd. Vreesselijk loeide de storm, terwijl het gevaar, waarin wij ons bevonden, van oogenblik tot oogenblik, vermeerderde, zoo zelfs, dat de stoutmoedigste bevreesd werd, en zich verzekerd hield, dat wij vergaan zouden. Dit gebeurde ook. Het schip stiet op eene plaat, en — werd verbrijzeld.... Ik greep schielijk een stuk hout, en gaf mij aan de genade der golven over.

Nadat ik eenige uren in dien toestand

doorgebragt had, begon het onweder te bedaren. Middelerwijl werd het dag, en nu bemerkte ik op eenigen afstand mijnen kapitein, die zich met moeite op eene plank boven water hield. Wij zouden echter bezweken, en eene prooi der golven geworden zijn, hadden eenige matrozen van een schip, dat mede uit de Oost kwam, ons niet ontdekt. Men zette dadelijk eene boot uit, nam ons in, en bragt ons aan boord. Wij werden dus gelukkig gered, en betraden weldra den vaderlandschen grond. Mijn kapitein had intusschen zijn geheel vermogen verloren. Al zijne plannen en berekeningen waren vruchteloos, en de vooruitzigten, waarmede hij zich gevleid had, in rook verdwenen. Dit maakte dan ook zulk eenen indruk op hem, dat hij kort daarna ziek werd, en van kommer en gebrek stierf. —

Leert derhalve uit dit voorbeeld, mijne kinderen! hoe wisselvallig het fortuin is, en hoe dwaas en verkeerd wij handelen, wanneer wij op de goederen dezer wereld al ons vertrouwen stellen.

DE BELOONING.

HENDRIK had ſinds langen tijd,
Zoo onvermoeid geleerd,
Dat vader hem voor al zijn vlijt,
Een legkaart had vereerd.
Wanneer 't nu tijd van ſpelen is,
Dan ſpeelt hij met die kaart,
En weet al ſpoedig en gewis
De ligging van heel d' aard'.
Dan zegt hij: » dat 's mijn vaderland,
» Waar ik geboren ben."
En wijst dan met zijn kleine hand,
Waar hij dat deeltje ken.
Zoo rijst hij ſoms de wereld rond,
Al zittend bij den haard,
En roert dan aardig hand en mond,
Bij 't leggen van zijn kaart.

HET VUURWERK.

Met den damp van 't kruid vervlogen
was het pas verkregen geld;
Door ERGAST, *eerst heden morgen,*
aan LOUIS *ter hand geſteld.*
ERGAST *was een brave vader,*
maar LOUIS *een wilde zoon,*
Die, in al zijn doen en laten,
onbeſuisdheid leid' ten toon.
Niet te raden noch te leiden,
ondervond hij menigmaal
Al 't gevaarlijke, om te ſpelen
met het ſcherp geſlepen ſtaal.
Dikwijls had zijn woeste wildheid,
onberaden, onbedacht,
Hem bebloed, en zeer gevaarlijk
bij zijn ouders te huis gebragt:
Dan was hij te hoog geſprongen,
dan geklommen naar den top
Van de hoogſte eikenboomen,
dan, als draver, in galop,
Over eenen ſteen gevallen,
en ook weder dezen keer

Lag hij, door het kruid geblakerd,
levenloos ter aarde neer.
Schielijk had hij al de duiten,
die zijn vader aan hem gaf,
Weer vermorst met vuurwerk koopen,
dat hij 's avonds, tot zijn straf,
Zou ontsteken; maar te roekloos
met het al vernielend vuur,
Had hij werklijk brand veroorzaakt
in zijns vaders houten schuur.
Nog gelukkig, dat men spoedig,
hem, bij 't vatten van de vlam,
En het springen van het buskruid,
vol van schrik, te hulpe kwam
En dus ook den brand kon bluschen,
die door 't vuurwerk was ontstaan.
Maar, gezengd door heel zijn wezen,
hield hij toch het merk voortaan
Van zijn stoute roekeloosheid,
en het heldre spiegelglas,
Dat verweet hem heel zijn leven,
dat zijn jeugd vol dwaasheid was.

Leert hieruit, voorzigtig wezen,
lieve kindren! schuwt altijd
Wildheid, onberaden stappen,
en vooral de roekloosheid.

DE DOCHTERS VAN

ROEMER VISSCHER.

KLAARTJE, een leerzaam en bevallig meisje, ging, op zekeren morgen, een van hare vriendinnetjes bezoeken, bij welke zij het genoegen had, eene uitmuntende verzameling van schilderijen te zien, waaronder voornamelijk de portretten van ROEMER VISSCHER, en zijne beide dochters ANNA VISSCHER en MARIA TESSELSCHADE VISSCHER, hare opmerkzaamheid trokken. Toen zij te huis kwam, verhaalde zij zulks aan haren vader, en gaf tevens haar verlangen te kennen, dat zij zeer begeerig was, eenige bijzonderheden van die beroemde familie te vernemen. Daar haar vader nu met de geschiedenis van dezelve bekend was, en gaarne aan den wensch zijner lieve dochter wilde voldoen, rigtte hij zijn verhaal op deze wijze in.

De Heer ROEMER VISSCHER, mijne dochter! was een voornaam koopman in de stad *Amsterdam.* Hij had twee dochters, die de vreugde van zijnen ouderdom waren, en harer kunne tot sieraad strekten. De eene werd doorgaans de *wijze* ANNA, en de andere, de *schoone* TESSELSCHADE genoemd. Deze

laatste had dien bijnaam van TESSELSCHADE gekregen, uit hoofde van eene scheepsschade, welke de Heer VISSCHER op de reede van *Tessel* geleden had, toen zij geboren werd; en daar deze schade nog al zeer groot moet geweest zijn, gaf hij aan zijne dochter den naam van MARIA TESSELSCHADE VISSCHER. Offchoon de koophandel de voornaamste bezigheid van den Heer ROEMER VISSCHER was, zoo was hij echter een groot beminnaar der schoone letteren, en verbond zich met de Heeren COORNHERT en SPIEGEL tot een eerwaardig driemanschap, ten einde de zuiverheid van onze taal zoo veel mogelijk te bewaren en te bevorderen. Zijn huis was de verzamelplaats van vele groote mannen, onder andere ook van HOOFT en VONDEL, van welke gij, voor eenigen tijd, zulke schoone gedichten gelezen hebt. Zijne twee dochters, ANNA en MARIA, beiden met een' uitmuntenden geest begaafd, blonken weldra uit door losse versjes, welke zij, bij onderscheidene gelegenheden, hetzij van een vriendenmaal, of een huisselijk feest, vervaardigd hadden. Zij hadden zich reeds vroeg in onderscheidene talen geoefend, en namen, zoodra hare huisselijke bezigheden dit toelieten, aanstonds een nuttig boek in de hand. Gij moet echter niet denken, mijne dochter! dat zij, even als zoo vele van onze hedendaagsche meisjes, altijd met een boek in de

hand zaten, en wanneer zij niet konden lezen, zich alsdan zaten te vervelen. Neen, ANNA en MARIA waren in gezelschap van andere menschen zeer aangenaam, en werden om hare geestige vrolijkheid zeer gezocht. Dan bragten zij, ongemerkt, te pas, hetgene zij wisten, en maakten niet zelden de ziel van het gezelschap uit. Onze vader CATS, wiens versjes gij zoo gaarne leest, was zoo aangenaam gestreeld door hare vrolijkheid en gepaste boert, dat hij daarvan in een dichtstuk melding maakte, en hetzelve aan ANNA opdroeg. De schitterendste vernuften van dien tijd, als de dichters: HUIGENS, HOOFT, VAN BAERLE en meer andere, rekenden het zich tot eene eer, met beide zusters om te gaan, en eene vriendschappelijke verkeering te houden.

Dubbel waardig ter navolging, mijne dochter! zijn de beide meisjes, zoo wel om hare bestendige liefde voor haren ouden vader, als om hare leergierigheid, werkzaamheid en wijze van omgang. En denk eens na, hoe aangenaam het voor den grijzen ROEMER VISSCHER moet geweest zijn, wanneer hij hoorde en zag, hoezeer zijne beide dochters geëerd, geroemd en bemind werden! — Ja, er is geen grooter genoegen voor ouders, dan wanneer zij zien, dat hunne kinderen aan hunne liefde, zorg en verwachting beantwoorden. TESSELSCHADE inzonderheid, boetseerde zeer kunstig

naar het leven in was. Zij maakte uitstekende bloemen, en sneed keurig met eenen diamant in kristal of glas. — Ongelukkig verloor zij, in den bloei van haar leven, een oog. Toen zij namelijk, eenen smidswinkel, waar men juist bezig was met ijzer te smeden, voorbij ging, kreeg zij eene vonk in haar oog, waardoor zij aan dat oog blind werd. Op deze gebeurtenis zijn, door groote dichters, uitmuntende verzen gemaakt, welke thans nog voor zeer schoon worden gehouden. — TESSELSCHADE had ook de gaaf van voortreffelijk te kunnen zingen. Zij borduurde uitnemend, en maakte zeldzame kunstgewrochten van paarlemoer en schulpen. Zij had ook goed slag, om heerlijke festonnen te maken, en wist die zoo te strengelen en te schikken, dat men er over verbaasd stond. Ja, iedereen was altijd zoo verlangend, om in haar bijzijn te wezen, dat de Drossaard HOOFT aan haar schreef, dat hij geloofde, dat zij konde tooveren, vermits elkeen om haar afwezen treurde: » Meisjes en dochters en man» nen," schreef hij, » alles verlangt naar den » honig van uwe liefelijkheid." —

KLAARTJE.

Wel, vader! ik ben over dit alles verrukt. Zulk een zusterpaar, geloof ik, zal men weinig vinden, en vooral geen meisje, zoo als die lieve TESSELSCHADE.

De VADER.

O! wanneer ik u alles naar tijd en orde wilde verhalen, waarin die beide zusters al hebben uitgemunt, en hoezeer zij overal gezocht en bemind waren, zoo wel bij de grootste vernuften van ons land, om haren uitstekenden geest, als bij de mindere klassen van menschen, om hare lieftaligheid en innemende goedheid, dan had ik wel eenen geheelen dag noodig, en gij zoudt bijna denken, dat het een sprookje was.

Nadat ik u nu zoo veel van de schoone TESSELSCHADE gezegd heb, zal ik besluiten met een versje van de wijze ANNA.

Een vrouw die niet als singt en tuyt,
Die garen danst en die de luyt
Schier nimmer uit haar handen leydt,
Fy! fy! dat is lichtveerdigheydt!

Maar is het niet een hemel schier
Te zien, hoe dat een geestig dier
Met zang en spel haar man verquickt,
Als 't nodig huiswerk is beschikt?

Misbruyck verkeert het soetste soet,
In walchelyk en bitter roet,
Ja heylsaem nutte medicyn
't Ontydt gebruyckt keert in fenyn.

Dan die syn oogh op 't eeuwig staet,
De tydelycke fraeyheydt laet,
Die met al 't wereltsche gespoock,
Verdwynen zal als windt en roock.

Zie daar, mijne dochter! nu weet gij iets naders van het voortreffelijke zusterpaar. Wanneer gij nu, volgens uwe lofselijke gewoonte, voortgaat, met wel te leeren, en vorderingen in handwerken te maken, dan zal ik u aanstaande jaar een werk vereeren, waarin gij het geheele leven van ANNA en MARIA TESSELSCHADE, en veel tot lof van beiden zult kunnen lezen. Onze uitmuntende schrijver, de Heer JACOBUS SCHELTEMA, heeft dit werk uitvoerig en sierlijk geschreven, en dan bezit gij tevens ook hare portretten, met dat van ROEMER VISSCHER, haren achtenswaardigen ouden vader.

KLAARTJE bedankte haren vader, en beloofde, zich te zullen beijveren, om zich dat schoone geschenk allezins waardig te maken.

Pl. 5

DE SCHAATSENRIJDER.

PIETER *had, uit ſchool gekomen,*
Stil zijn ſchaatſen meêgenomen,
En hij reed langs d'effen' baan,
Luchtig zwierend af en aan.

PIET *kon duchtig ſchaatſenrijden,*
Letters in de ijsbaan ſnijden,
Beentje over, flink en goed,
Of vooruit met allen ſpoed.

Ging het aan op kunſtig zwaaijen,
Statig zwieren, molendraaijen,
Springen over ſtoel of ſteen,
Vlug was PIET *er over heen.*

Werd er ſoms door vreemde ſprongen,
Naar een' grooten koek gedongen,
Op zijn ſchaatſen danſend, blij,
Stond er vlugge PIETJE *bij.*

Moeder had hem vaak geraden,
En met knorren overladen,
Om zijn stoute roekloosheid,
En zijn ongehoorzaamheid.

Maar dit alles kon niet baten,
Om de ijsbaan te verlaten,
Dit was voor den vluggen PIET,
Wat een al te groot verdriet.

Het vluggertje reed nu ook weder
Het gladde baantje op en neder;
Dacht aan moeder noch gevaar,
Was voor alle kunsten klaar.

PIET *zou achteruit gaan rijden;*
Maar hij is nog naauw aan 't glijden,
Of hij stoot (daar lag een steen)
Valt — en breekt zijn regterbeen...

Onder vreeslijk kermen, klagen,
Werd toen PIET *naar huis gedragen,*
Waar zijn moeder, bleek van schrik,
't Half bestorf op d' oogenblik!

Ach! wat moest hij vele uren
Toen zijn ijsvermaak bezuren;
En wat kwelde hem de spijt
Van zijn ongehoorzaamheid!

Bijna waren zeven weken
Stil en doodsch voorbij gestreken,
Eer dat PIETER *op mogt staan,*
En voorzigtig voorwaarts gaan.

Nu, nu had hij ondervonden,
Aan hoe veel gevaar verbonden
't Schaatsenrijden, en gewis
Ook d' ongehoorzaamheid, vooral voor kinderen is.

DE VERHEUGDE KAREL.

Bijna duizelig van vreugde, en met den glans van vergenoegen op het gelaat, trad de kleine KAREL bij zijne ouders in de kamer, en zeide, dat hij zoo blijde was, zoo blijde, als.... ja, daar kon hij geen woord voor vinden. Nieuwsgierig zijnde, om toch de reden van die groote blijdschap te weten, vroegen zij bijna tegelijk: waarom hij dan zoo blijde was? — En men vernam nu, dat KAREL, toen hij uit de school kwam, den *Koning* gezien had, en wel zóó duidelijk, als hij nu zijne geliefde ouders zag. Ja, hij had den Koning gezien, en toen hij zijn hoedje eerbiedig had afgenomen, had de Koning hem toegelagchen.
» O vader!" riep hij uit, » wat is het toch aangenaam een Koning te zijn! — Wat is het fraai, » als men zulk eene groote ster op de borst heeft, » en als alle menschen den hoed afnemen, wanneer » men aankomt; als men zoo alles kan gebieden, en » het dan ook geschiedt! — O, hoe gaarne » wenschte ik een Koning te zijn!" —

Deze, en soortgelijke uitdrukkingen, die een groot verlangen te kennen gaven, ontglipten in éénen adem de lippen van den jongen KAREL,

en hij scheen geenen anderen wensch te koesteren, dan dat hij een Koning mogt zijn.

Zijn vader, een verstandig man, welke eerst om den knaap hartelijk lachte, nam hem toen bij hij zich, en zeide: » Wel KAREL! is dit waarlijk » uw verlangen, en denkt gij dan alleen gelukkig » te zijn, wanneer gij een Koning waart? — Kom, » wees wijzer, en hoor van uwen vader, hoe » moeijelijk het is, een *goed* Koning te wezen. » Schoon gij nog niet oud zijt, ziet gij toch wel » eens, hoe vader zit en denkt, om ons huisgezin » in behoorlijke orde te houden. Die zorg is mij, als » man en vader, wel aangenaam, maar zij veroorzaakt » somtijds ook veel kommer en verdriet. De Koning nu, die vader van al zijne onderdanen is, » is de zorg voor de welvaart en den bloei van » het geheele land toevertrouwd. En ga nu eens » na, hoe veel hoofdbreken, moeite en zorg aan » eenen kroon verbonden zijn! — Het fluweel » van den koninklijken zetel schijnt wel zacht; » maar dikwijls wordt het door oorlogen, rampspoeden, duurte van levensmiddelen, of binnenlandsche onlusten, zóó hard, dat de eenvoudige burger op zijnen stoel veel geruster zit, » dan de Koning op zijnen troon. De minste onderdaan, zoo wel als de rijkste koopman, allen » nemen dikwijls den toevlugt tot den Vorst. » Deze moet geschillen beslechten, ontevredenen

» gerust stellen, en over al zijne kinderen een
» waakzaam oog houden; want alle deugdzame
» en brave onderdanen hebben eene gelijke aan-
» spraak op zijne liefde. Hoe onaangenaam is het
» niet, doodvonnissen te teekenen, of in tijd van
» oorlog, het goed van eenen vreedzamen land-
» man te zien vernielen, zonder dat hij zulks
» vermijden kan! — Het is waar, ieder Koning heeft
» zijne ministers, maar een goed Koning blijft
» toch altijd het hoofd, en verantwoordelijk voor
» alles. Een goed Koning moet het ware van het
» valsche weten te schiften, en de eer van zijn rijk
» bij andere Vorsten handhaven, terwijl hij, in-
» wendig, de rust en welvaart moet trachten te
» bevorderen. — Wat dunkt u, mijn zoon! is
» het nu nog zoo gemakkelijk en zoo aangenaam,
» een Koning te zijn?" —

Karel, die meer aan het goud van 's Konings gewaad was blijven hangen, en zijne oogen meer gevestigd had op den luister van 's Konings gevolg, had zulks zoo diep niet ingezien, en begreep nu ook, dat het wel zoo aangenaam is, een stil en werkzaam burger, dan een Koning te zijn. Hij bedankte zijnen vader hartelijk, en beloofde nooit weer naar hoogen rang of staat te zullen wenschen.

DE BEELDHOUWER.

Zie, hoe 's kunstnaars hand, uit steen
Geest en leven schept,
Als hij, dwars door 't marmer heen,
Met kunst den beitel rept!
Achtloos lag de ruwe steen;
Men zag er niet naar om,
Maar nu... de kunstnaar verscheen,
En 't siert een heiligdom.
Al wie nu het beeld aanschouwt,
Staat roerloos en ontsteld,
En naauwlijks wordt de tong vertrouwd,
Die 't wonderstuk vertelt.
Het is of 't koude marmer leeft;
Want 's kunstnaars beitelslag,
Die 't levenlooze, leven geeft,
Bragt alles aan den dag.
Het standbeeld, dat, uit dankbaarheid,
Op plein of voorhof praalt,
Is 't blijk van roem of dapperheid,
In 't leven eens behaald.

LEENTJE

BIJ DE WIEG VAN HAAR BROERTJE.

Kunt gij thans den ſlaap niet vatten,
Arme jongen! hoe ik wieg;
Zou u ook een mugje hindren,
Of het brommen van een vlieg? —
Maar, gij lacht?.. kom, dartel knaapje!
Met die rozen op 't gelaat,
Lach en plooi die zachte lipjes,
Nu uw zusje met u praat,
Lieve ſchalkert! oolijk guitje!
Kleine, zoete hartedief!
Ja, verneem 't, uw zusje LEENTJE
Heeft u reeds zoo innig lief.
'k Zal u altoos teêr beminnen,
En verheugd zijn en verblijd,
Als gij, o mijn eenigst broertje!
Welvervreên en vrolijk zijt;
'k Zal u al het ſpeelgoed geven,
Dat ik thans voor u bewaar;
'k Zal u dan nog meerder koopen
Voor de duitjes, die ik ſpaar;

'k Zal

'k Zal met drift uw voorſpraak wezen,
Als gij 't ſomtijds eens verbruit..
O, gij lacht?.. de ſchalkheid, broertje!
Ziet u reeds de oogjes uit.
Nu, dat 's niets. — Ik ben toch zeker,
Dat gij mij ook minnen zult,
En zoo me iemand ooit wil kwellen,
Gij voorzeker dit niet duldt.

Nu trad LEENTJES *teedre moeder,*
zorgelijk de kamer in,
En verheugde zich van harte,
in de lieve broedermin
Van haar dochter, die aanvallig
bij het ſchomlend wiegje zat,
En haar lief en dartel broertje,
vleijend om een kusje bad.

DE GEVOLGEN

DER

WERKZAAMHEID.

» Wat moeten de boeren toch zwaar arbeiden," zeide FERDINAND eens op zekeren dag, dat hij met zijnen vader eene wandeling deed, en eenen boer zag, die bezig was zijn land te beploegen; » van den vroegen morgen tot den laten avond, » kunnen deze menfchen naauwelijks eenige rust » genieten." —

» Het is waar, mijn zoon!" fprak de oude Heer; » maar juist daardoor maken zij, dat de » aarde vruchtbaar wordt, en wij voedfel bekomen; » door hunnen onvermoeden arbeid trekken zij, als » het ware, goud uit de aarde. Het is verwonderlijk, » wanneer men nagaat en ziet, wat een aanhou- » dende arbeid vermag. Het volgende verhaal kan » u daarvan ten bewijze ftrekken." —

Zeker bejaard landman had drie zonen, met welke hij in de wijnbergen dagelijks ging werken. Hij zelf bezat maar een klein ftukje gronds, waarop hij eenige wijnranken geplant had; doch de

oude man had er geen genot van; want eer de druiven rijp waren, werd hij gevaarlijk ziek. Toen hij zijn einde voelde naderen, riep hij zijne zonen bij zich, en fprak hen dus aan: » Mijne » kinderen! ik voel, dat de weinige krachten, » welke ik nog bezit, mij fpoedig zullen begeven. » Weldra zal uw oude vader niet meer zijn, en » gij zult u zonder zijnen raad en bijftand bevin- » den. Groote fchatten heb ik, gedurende mijn » leven, niet kunnen verzamelen; echter heb ik, » door fpaarzaamheid, eenen kleinen fchat overge- » wonnen, en heb dien verborgen in den wijnberg, » welken wij onlangs, door Gods goedheid, hebben » kunnen koopen. Ik kan u evenwel de juiste » plaats, waar dezelve ligt, niet aanwijzen; doch » als ik dood ben, en de druiven in de kuip zijn, » dan moet gij daar maar graven, en gij zult den » fchat zeker vinden." — Hier zweeg de oude man. — Intusfchen werd hij al zieker en zwakker, totdat hij eindelijk ftierf. De brave man werd door zijne zonen opregt betreurd; want zij hadden hunnen vader, hunnen raadsman, ja alles, wat hun het liefst en dierbaarst was, voor altoos verloren. —

Dan nu kwam de tijd aan, dat de druiven rijp waren; deze werden geplukt, geperst, en leverden dit eerfte jaar reeds eene groote hoeveelheid wijn op. Toen de wijnoogst voorbij was, het

gure najaar de boomen ontbladerde, en de aarde door den regen steeds bevochtigd werd, begonnen zij alle drie ijverig te graven, en den geheelen grond om te spitten; maar — zij vonden niets. — Hierover zaten zij, gedurende de winteravonden, dikwijls met elkander te praten, en konden dat maar niet begrijpen. Eindelijk kwam het voorjaar aan, en men besloot nu, den grond nog eens, maar veel dieper om te graven; want hun vader had toch gezegd, dat er in den grond een schat begraven lag. Met vlijt werd dit werk op nieuw begonnen en voortgezet; doch, hoe men groef, men vond geen geld. — Hoedanig de drie werkzame broeders thans te moede waren, kunt gij wel denken. Zij hadden, in hunne verbeelding, dat geld reeds besteed, om hunne oude woning te verbeteren, zich van eenige noodwendigheden te voorzien, en, kon het zijn, ook nog een stuk gronds er bij te koopen. — Maar let nu wel op, mijn zoon! — De grond, welke lang onbebouwd had gelegen, was door het spitten en omdelven, zoo vruchtbaar geworden, dat hij het volgende jaar zulk eene verbazende hoeveelheid goede sappige druiven voortbragt, dat ieder zich daarover verwonderde, en de broeders zich ook werkelijk in staat bevonden, eenig geld over te winnen. — Toen riep de oudste broeder uit: » Ziet » daar den schat, dien vader ons heeft nagelaten;

» door aanhoudende vlijt hebben wij dien reeds » uit den grond gegraven. Komt, mijne broeders! » nu hebben wij vaders meening begrepen; laat » ons met arbeiden voortgaan, en, door vaders » laatsten wil te volbrengen, ons geluk zoo veel » mogelijk voltooijen." — Zij deden het, en zagen hunnen onvermoeiden arbeid met eenen gewenschten zegen bekroond. —

De jonge FERDINAND, welke naar dit verhaal aandachtig geluisterd had, bedankte zijnen vader; en hoewel hij den harden grond niet, even als een boer, behoefde te ploegen, begreep hij toch duidelijk, dat bestendige werkzaamheid, den arbeider altijd beloont.

DE GROOTSTE RIJKDOM.

'*t Is in goed noch goud gelegen,*
kindren! 't waar geluk op aard:
Wel hem, heeft hij goud verkregen,
zoo hem dat geen onheil baart!
Dikwijls brengen groote schatten,
den bezitter onrust aan,
En hij voelt, bij 't veel omvatten,
't kloppend hart gedurig slaan;
Vaak ontwijkt de slaap zijn oogen,
en de rust verkwikt hem niet;
Wat hij doet, 't is ijdel pogen,
overal vindt hij verdriet.
't Zij hij rijdt, of vele menschen
op zijn wenken vliegen doet,
Och, daar blijft zoo veel te wenschen,
voor een ongerust gemoed!
Leert u dan een' schat vergaren,
rijkdom, boven alles groot,
Die niet wegsnelt als de jaren,
maar u bijblijft in den nood.
Ja, een' rijkdom, waard te noemen,
die, als d' onspoed u bestrijdt,

Altoos nog zijn frissche bloemen,
geurig voor uw voeten spreidt,
Die u, zelfs op steile rotsen,
of in dorre woestenij,
Of bij 't schuimend barenklotsen,
nog doet zingen, vrolijk, blij.
Kindren! 't is een goed geweten;
't is een braaf, opregt gemoed,
Dat een rijkdom wordt geheeten,
meerder waard, dan goud of goed.

LODEWIJK IN HET DONKER.

De twaalfjarige LODEWIJK was, door het gedurig aanhooren van akelige en ongerijmde vertelfels, zoo bang en bevreesd geworden, dat niets hem meer fchrik en ongerustheid konde aanjagen, dan wanneer hij 's avonds het een of ander in donkeren moest verrigten. Wanneer dit al eens bij toeval gebeurde, dan begon hij zoo geweldig te fchreeuwen, dat de bedienden terstond kwamen aanloopen, om te zien wat er te doen was. Dit verdroot den vader van het anderzins leerzame en gefchikte knaapje zoo zeer, dat hij hem, op zekeren morgen, bij zich in de kamer nam, en hem zijne dwaasheid onder het oog bragt. » Doe uwe » oogen eens toe," zeide zijn vader. — LODEWIJK deed het. — » Nu kunt gij," vervolgde de vader, » immers ook niets zien, hoewel het klaar dag is, » en echter zijt gij nu niet bang." — » Ja maar, » vader!" antwoordde LODEWIJK, » wanneer ik 's » nachts wakker word, en het is dan zoo donker » om mij heen, dan is het mij zoo akelig." — » Mijn kind!" hernam de vader, » het moet 's

nachts donker zijn; dat heeft de wijze Schepper zoo verordend, omdat de mensch dan beter zoude kunnen rusten. En vooronderftel eens, dat gij op den middag, bij helder weer, zoudt willen flapen, dan zoudt gij immers uwe oogen toedoen, opdat het licht u niet konde hinderen? — Gij ziet dus wel, dat het 's nachts duister moet zijn — Maar zoo min u eenig leed zal gefchieden, wanneer gij bij dag uwe oogen fluit, en dus ook, om zoo te fpreken, in donkeren zijt, zoo min hebt gij reden om bevreesd te zijn, dat u iets kwaads zal bejegenen, wanneer gij u 's avonds, hetzij in eene kamer, of waar ook in huis, in het donker bevindt. — Zorg maar, mijn zoon! dat gij geen kwaad uitvoert, fteeds uwen pligt betracht, en uwe ouders boven alle menfchen, naast God, bemint; dan zult gij alle vrees overwinnen. Hoor, wat een oud dichter gezegd heeft:"

» *Als 't knaapje vroom en fchiklijk is,*
» *En niet en fpeelt met floute knapen,*
» *Dan mag het in de duisternis,*
» *Na zijn gebed, gerust gaan flapen:*
» *Want wie bij jeugd, de deugd betracht,*
» *Heeft d' englen tot zijn legerwacht.*"

De jonge LODEWIJK was nu zoo moedig geworden, dat hij onbevreesd in het donker overal durfde te gaan, en het deed hem leed, dat hij ooit zoo dwaas en bang geweest was.

Leert van hem dus, lieve kindren!
want 't is zeker en gewis,
Dat er in een donkre kamer,
of in dikke duisternis,
Voor den mensch, die 't goed' behartigt,
nimmer iets te vreezen is.

WILLEM

BIJ HET GRAF VAN ZIJN BROERTJE.

» *Neen! ik kan u niet vergeten,*
» *eens zoo teêr van mij bemind,*
» *Eens, mijn lieve, beste broeder,*
» *eens mijn makker en mijn vriend.*
» *Altijd waart gij aan mijn zijde,*
» *steeds mijn leer- en speelgenoot,*
» *Altijd waart gij vrolijk, blijde,*
» *en — nu is mijn broeder dood!..*
» *'k Zal uw stem nu niet meer hooren,*
» *als gij van* WILHELMUS *zongt,*
» *En bij uw geliefkoosd liedje,*
» *als een lustig knaapje sprongt;*
» *'k Zal niet meer den vlieger houden,*
» *dien gij nazaagt in de lucht;*
» *'k Zal uw versjes niet meer hooren; ...*
» *och, dit kost me meen'gen zucht!*
» *'k Hoorde u zoo graag verhalen;*
» *'k was altijd zoo weltevreên,*
» *En nu moet ik, arme jongen,*
» *zonder broertje, vaak alleen*

» Mij vermaken; want van allen,
» die mij nu hun vriendschap biên,
» Heb ik nog geen één zoo goedig,
» noch zoo blij, als gij gezien;
» 'k Blijf zoo koel bij al hun ſpelen,
» omdat mij het wreed gemis
» Van uw bijzijn, waarde broeder!
» levendig voor oogen is.
» 't Eenigst, wat mij op kan beuren,
» is, wat vader heeft gezegd,
» Dat, offchoon uw ſtoflijk ligchaam,
» in deez' engen grafkuil legt,
» Gij nogtans, met d' andre eng'len,
» in den blijden hemel woont,
» Waar u God voor al uw braafheid,
» en voor uwe goedheid loont.
» 'k Wil dan ook zoo braaf en deugdzaam,
» en zoo vlijtig zijn als gij,
» Altijd goed, opregt en vrolijk,
» altijd vriendlijk, altijd blij;
» En zoo lang de tijd zal duren,
» dat de zomer bloemen geeft,
» Zal ik op uw graf, een kransje,
» waar de ſchoonſte roos in leeft,
» Daaglijks ſtrenglen, daaglijks hechten;
» opdat altoos ieder weet',
» Dat WILLEM *zijn' geliefden broeder,*
» nu zijn' dood, toch niet vergeet.»

DE VERNUFTIGE KUNSTSCHILDER.

MARINUS had zeer veel liefhebberij voor de teekenkunde, en daarom zorgde zijn vader, dat er dagelijks een teekenmeester kwam, om hem in die edele kunst de onderwijzen. Wanneer de les afgeloopen was, gebeurde het wel eens, dat MARINUS zijnen meester eenige oogenblikken aan den praat hield, omdat hij gaarne van groote ſchilders en teekenmeesters hoorde vertellen. Maar nu had zijn meester hem iets gezegd, dat hem onbegrijplijk voorkwam, namelijk, van eenen ſchilder, welke eerst met zijne vingers, en daarna met zijne toonen geſchilderd had. — Nieuwsgierig zijnde, om meer van dien kunstſchilder te vernemen, ging hij naar zijnen vader, met verzoek, om dienaangaande aan zijne weetgierigheid te voldoen. — » Gaarne," antwoordde hem zijn vader, (welke den weetlust van zijnen zoon altijd, zoo veel mogelijk, bevredigde) » gaarne, mijn zoon! » voldoe ik aan dit verlangen, te meer, omdat » die beroemde ſchilder een *Hollander* was, en » dus tot eer en ſieraad van onze natie in het

» algemeen, en voor de oude *Hollandsche* schil-
» derschool in het bijzonder verstrekt. Hoor dus:"

KORNELIS KEETEL (zoo heette hij) werd te *Gouda*, in het jaar 1548 geboren. Toen hij elf jaar oud was, begon hij reeds te teekenen en te schilderen. In zijn achttiende jaar ging hij, als leerling, naar *Delft*, bij ANTHONIS BLOKLAND, een beroemd schilder van dien tijd. De vermaarde Glasschilder CRABETH, zeide van hem, toen hij pas begon: » *Die* KEETEL *zal één van de honderd worden,* » *die tot volkomenheid geraken.*" — Dat gebeurde ook werkelijk. — In het jaar 1566 trok hij naar *Frankrijk*. Hier bleef hij eenige jaren, en ging vervolgens naar *Engeland*, nadat hij echter eerst nog zes jaren in zijne geboortestad had doorgebragt. In het jaar 1581 kwam hij in *Holland* terug, en zette zich te *Amsterdam* neder. Hier schilderde hij vele portretten. Hij maakte zich beroemd, door het vervaardigen van eene schilderij, waarop eene korporaalschap schutters stonden, allen levensgroot en sprekend gelijkende. In het jaar 1589 leverde hij nog zulk eene schilderij. Hij werkte altijd zeer vlijtig, en bezat de achting van vele voorname lieden. Nu schilderde hij het eerste portret, zonder penseel of kwast, met zijne vingers. Dit verbeeldde den Heer MOROSINI, eenen *Venetiaan*, die toen ter tijd in *Amsterdam*, een

groot schip liet bouwen. Gij kunt wel denken, hoe veel gerucht dit maakte. Niemand had dit ooit gehoord, en iedereen was nieuwsgierig, om zoo iets te zien. Hij schilderde op deze wijze verscheidene portretten, waarvan er zelfs een naar *Rusland* is gegaan, om het den Grootvorst te vertoonen. Een penseelmaker, wien de nieuwsgierigheid had uitgelokt, om dit werk eens te bezigtigen, wijl hij voor KEETEL altijd penseelen maakte, werd zoo boos, om de schade, die hij daardoor in het vervolg zoude lijden, dat hij KEETEL aan iederen vinger een eksteroog toewenschte. — Gij kunt wel nagaan, dat deze zonderlinge wensch veel gelach verwekte. — In het jaar 1600 beproefde hij om met zijne toonen te schilderen, en dit ging mede zoo wel, dat hij verscheidene stukken vervaardigde. Het eerste was de *God der stilzwijgendheid*, hetwelk zoo schoon bearbeid was, dat men het met het penseel niet beter zou hebben kunnen doen.

Deze zeldzame man, mijn zoon! was ook een dichter. Hij maakte dikwijls onder of bij zijne schilderijen, verscheidene aardige versjes, waarin hij alsdan van zijne zinnebeeldige voorstellingen, eene duidelijke verklaring gaf. Bij zijn laatste stukje, dat hij zonder penseel of kwast schilderde, voegde hij dit versje:

Wie heeft dit ooit ontmoet?
De vingers, duim en voet,
Mij schilderen geheel:
Toen KEETELS *luim mij maakte,*
In geene wijs genaakte
Mij borstel of penseel.

Hij leefde zeer fatsoenlijk, en tot groote vreugde van alle ware kunstminnaars, terwijl hij, na zijnen dood, verscheidene voortreffelijke stukken, en eenen naam, rijk in roem, heeft nagelaten. —

» Zie daar, mijn zoon! alles, wat ik u in het » kort van dien voornamen man kan verhalen. » Ik hoop, dat het uwen weetlust zal bevredigd » hebben; werk slechts met lust en ijver voort, » en volg steeds het spoor van dien beroemden » kunstschilder." —

De jonge MARINUS had dit verhaal van zijnen vader met bijzondere aandacht aangehoord, en bevlijtigde zich meer dan ooit, om zich in de teeken- en schilderkunst te volmaken.

DE GELUKKIGE KINDERTJES.

BETJE *was het oudste meisje,*
dat oplettend, lief en blij,
Vlug van vinding, altijd leerzaam,
daaglijks zat aan moeders zij.
Aardig kon reeds BETJE *breijen,*
en ook naaijen taamlijk goed,
Lezen, schrijven, versjes zeggen,
en met ongemeenen spoed
Kon zij op de legkaart wijzen,
waar het oude Rome lag,
Waar Parijs en andre steden,
zoo zij eens de kaart maar zag.
Hierop volgde, ronde BERNARD,
o, dat was een frissche knaap!
Altijd vrolijk, altijd lustig,
onvermoeid, tot dat de slaap
Hem des avonds d' oogen drukte,
en hij dan den laatsten kus,

Dartlend aan zijn mâ ging brengen,
met zijn lieve TRUITJE *zus.*
Deze was het derde kindje,
nog zoo groot als BERNARD *niet,*
Maar een regt aanvallig meisje,
en de vierde kleine PIET.
Ach! die had zoo lang gesukkeld,
was den ganschen winter krank,
Tot hij in de lieve lente,
als een frissche, jonge rank,
Welig opschoot, vrolijk tierde,
en, tot aller vreugd gewis,
Nu de jongste, maar de stilste
niet van 't lieve groepje is:
Allen zijn altijd dienstvaardig,
om den kleinen Pieterman,
Zoo veel speelgoed te verschaffen,
als de knaap maar bergen kan.
Als hij in zijn schomlend wiegje,
moê gedarteld, moê gespeeld,
Soms een uurtje ligt te slapen,
dat zijn tengre leden streelt,
Dan vervangt een zoete stilte,
't somtijds levendig rumoer;
Want hij slaapt en rust een weinig,
hun geliefde Pieterbroer,
En ontwaakt hij, o dan leeft het!
dan is alles op de been,

En men hunkert, en men dartelt
om het kleine broertje heen!
Moeder ziet die brave kindren
altijd met genoegen aan;
Vader voelt, bij 't teeder kozen
van zijn kroost, zich aangedaan;
Vreugd en liefde, wellen beiden
in de vaderlijke borst,
En, omringd van zulke kindren,
is hij rijker dan een vorst:
Allen minnen zij elkander
even vurig, even zeer,
En men schenkt voor teedre liefde,
steeds elkander liefde weer.
Dus door echte, zuivre liefde,
en ook door gehoorzaamheid,
Wordt 't gelukkigst lot aanhoudend
voor deez' kinderen bereid.

* * *

Leert hieruit, o jonge lezers!
dat de liefde alles geeft,
Zonder liefde, niets op aarde
duurzaam tiert, noch vrolijk leeft.
Eensgezindheid, rust en vrede,
alles, wat het hart bekoort,
Brengt de liefde voor elkander,
onbetwistbaar, bloeijend voort;

't Maakt het meisje regt aanvallig ,
wen zij , kozend als een kind ,
't Spelend zusje of het broertje
teeder en opregt bemint.
Wilt ge dan gelukkig wezen ,
en tevreden met elkaâr ,
o Bemint dan , jonge lezers !
als dit dubbeld kinderpaar.

DE MORGENSTOND.

Frits had, federt langen tijd, de fchadelijke gewoonte aangenomen, om lang ,te flapen, zoodat zijne moeder altijd zeer veel moeite had, om hem bij tijds te doen opftaan. Dit veroorzaakte zijne ouders veel verdriet; en, fchoon zijn vader hem het bekoorlijke van den morgenftond met levendige kleuren affchetfte, niets kon baten; hij ftond in den zomer nooit voor acht ure op, en des winters nog wel een uur later. Nu gebeurde het eens, dat zijn vader eenen ouden vriend zou gaan bezoeken, die te *Bloemendaal* eene buitenplaats had. Deze, namelijk, had hem, benevens deszelfs echtgenoote en zoon, zoo dringend verzocht, om eenige dagen bij hem te komen doorbrengen, dat men befloten had aan dit verzoek te voldoen. — Dit buitenverblijf had eene regt aangename ligging, en was met veel fmaak aangelegd. Zij kwamen tegen den middag aan, en werden hartelijk ontvangen. Na den maaltijd deed men eene wandeling, die door de fchoone partijen, welke men overal aantrof, niet weinig veraangenaamd werd, terwijl het overige van den dag, onder nuttige en vrolijke gefprekken, fpoedig ten einde liep. Toen het

tijd werd, om naar bed te gaan, werd aan FRITS eene ſlaapkamer aangewezen, welke op eene ſchoone lindenlaan uitzag. Schielijk kleedde hij zich uit, begaf zich vervolgens, na een kort gebed gedaan te hebben, ter rust, en ſliep weldra in.

Dan, wat gebeurt er? — Niet verre van de kamer, waar hij ſliep, hing een kwartel. Deze begon, zoodra de morgen aanbrak, zoo ſchel en lang achter elkander te ſlaan, dat FRITS hierdoor wakker werd. Het was nu vijf ure, en derhalve nog zeer vroeg voor iemand, die gewoon was lang te ſlapen. Hij keerde zich dus nog eens om, met oogmerk, om nog een paar uurtjes te rusten. Maar naauwelijks was hij weder ingeſlapen, of de kwartel begon weder zoo hard te ſlaan, dat hij op nieuw wakker werd. In het eerst werd hij zeer boos op dien vogel, maar dat kon hem weinig baten. Eindelijk ſtond hij op, om eens in de groote laan te zien; doch toen hij het raam opſchoof, en zag, welk ſchoon weder het was, en hoe vrolijk de zon ſcheen, beſloot hij, zich te wasſchen en aan te kleeden, en dan eens in den tuin te gaan wandelen. — Hij deed alles zeer ſtil, ten einde niemand wakker te maken, ging vervolgens zeer zacht naar beneden, en vond de glazen tuindeur reeds open. Dit verwonderde hem; want hij kon niet vermoeden, dat zijn vader, met zijnen vriend, reeds zoo vroeg eene wande-

ling zoude doen, zoo als echter het geval was. — Eerst vermaakte hij zich eenigen tijd met de ſchoone duiven, welke op het voorplein, klapwiekend, heen en weer vlogen, en toen ging hij verder. Zijn hart werd door het ſtille, aangename en hartverheffende van den morgenſtond getroffen, en nooit was hij zoo vergenoegd, zoo wel te moede geweest, dan thans. Hij was verkwikt door den korten, maar goeden ſlaap, dien hij genooten had, en voelde zich meer opgewekt, om iets te verrigten, dan wel anders, wanneer hij tot acht of negen ure geſlapen had. Verrukt door het bekoorlijke, dat hem omringde, riep hij, in vervoering, uit: » Ja, nu ondervind ik de waarheid van de gouden ſpreuk: *de morgenſtond heeft goud in den mond*. — Van dit goud zal » ik mij voortaan zoo veel bedienen, als mij, » met inſpanning van alle krachten, mogelijk is. » Ja! ik zal in het vervolg vroeg opſtaan, en de » pracht en ſchoonheid van de Natuur beſchouwen; dit zal mij veel voordeel aanbrengen, en » mijne ouders gewis groote vreugde verſchaffen! . .”

» Voorzeker!” riep de vader, welke deze woorden van zijnen zoon gehoord had, » voorzeker, mijn zoon! gij zult uwe ouders niet alleen verblijden, maar zelfs ondervinden, dat de » mensch nooit beter tot den arbeid geſchikt is, » dan des morgens, wanneer het ligchaam door

» den slaap verkwikt is." — Nu wandelde men te zamen naar huis, waar de moeder met blijdschap het voornemen van haren zoon hoorde, en hem insgelijks veel genoegen voorspelde, zoo hij bij dat voornemen bleef.

HET ONWEDER.

Was de brave JAKOB verbaasd over de werken van God in de Natuur, wanneer zijn vader hem verhaalde van vuurspuwende bergen, die in hunne woede, gloeijende *lava* uitwerpen, of van watervallen, die van eene ontzettende hoogte, bruisend, en als in eenen nevel verdund, naar beneden storten, niet minder werd hij getroffen, toen hij, op eenen warmen zomeravond, zich met zijnen vader aan het *Scheveningsche* strand bevond. Daar zag hij, met verbazing, hoe de lucht eensklaps betrok, en weldra met donkere, zwarte wolken bedekt was, ja hoe alles een naderend onweder aankondigde! — Zij begaven zich dus in eene nabijgelegene herberg. — Maar, naauwelijks waren zij op eene kamer gekomen, waar zij een ruim uitzigt over de zee hadden, of het onweder barstte met geweld los, en de gevoelige JAKOB was nu, gedurende twee uren, getuige van een tooneel, zoo als hij nog nooit aanschouwd had. — Welk eene aandoening vervulde zijne ziel, toen hij zag, hoe de bliksemstralen in alle rigtingen het luchtruim doorkruisten! — toen hij den donder zoo vreesselijk hoorde rollen — de zee

zoo hevig hoorde bruisen! — Ja, hij was zoo getroffen, over dit waarlijk grootsch en ontzettend schouwspel, dat het hem aan woorden ontbrak, om zijn gevoel naar waarde uit te drukken. Ondertusschen begon het onweder langzamerhand te bedaren, de zee werd stil en kalm, terwijl de opkomende maan haar vriendelijk licht over de baren verspreidde; en nu riep de goede JAKOB, vol blijdschap, uit: » O vader! zulke afwisselende tooneelen, als ik thans heb bijgewoond, overtuigen » mij meer dan ooit, dat er een magtig God is, » die alles regeert, en aan wiens wil de gansche » Natuur onderworpen is!" —

De vader was over dit gevoel van zijnen zoon zeer tevreden, en JAKOB vergat dien avond nooit.

DANKBAARHEID.

» Mijn vader geeft mij wat ik wensch,
» mits 't niet onreedlijk is,
» Mijn moeder is mij alles waard;
» want niemand, dit 's gewis,
» Bemint mij zoo opregt van hart,
» en zorgt meer voor mijn heil.
» Mijn ouders hebben alle zorg
» voor mijn' gelukstaat veil;
» En zou ik dan ondankbaar zijn,
» en nimmer wel voldaan?
» Dan zou ik wis hun beider hart
» met droefheid overlaân.
» 'k Zie dagelijks, hoe mijn kleine hond,
» voor ieder stukje brood,
» Mij blij zijn dankbaarheid bewijst,
» hetzij dan klein of groot;
» En ik zou niet erkentlijk zijn,
» en 'k ben een reedlijk mensch,
» Terwijl ik, wat maar reedlijk is,
» geniet naar lust en wensch?
» Neen, foei! dat past geen deugdzaam kind;
» mijn dank zij 't allen tijd,

» *Mijn oudren voor hun zorg en gunst*
» *opregtlijk toegewijd.*" —
Dus sprak de kleine PHILIBERT,
en bleef een dankbaar kind,
En werd daarom van vriend en maagd
altoos geëerd, bemind,

DE SPIEGEL.

» Wat is de Spiegel toch een schoon en nuttig » meubel," zeide het hoovaardige JETJE, terwijl zij zich daarin met welgevallen beschouwde. » En hoe » groot is deze! — Mijne geheele gedaante kan ik » er van het hoofd tot de voeten in zien. Kom, » ik zal voortaan mijn haar fraai opmaken, ieder » lokje netjes leggen, en al de strikjes van mijn » kleed, zoo weten te plooijen, dat mijne speel- » nootjes zich daarover zullen verwonderen; ook » zal ik mij niet meer met allen inlaten, maar » alleen met LISETTE, mijn vriendinnetje, vriend- » schap houden." —

Werkelijk deed het hoogmoedige JETJE, zoo als zij gezegd had. Zij hield zich bijna den geheelen voormiddag met haren opschik bezig, keek gestadig in den Spiegel, en ging met niemand liever om, dan met LISETTE, omdat deze het meest met hare neiging overeenstemde. Hare moeder merkte weldra de ijdelheid van het meisje op, en besloot, haar daarover ernstig te onderhouden.

Op eenen morgen, dat JETJE, als naar gewoonte, bijna een uur voor den Spiegel had gestaan, trad hare moeder de kamer in, en bragt haar onder het oog, hoe onaangenaam het voor haar

was, te zien, dat hare dochter zoo den kostbaren tijd verkwistte, en het nut van den Spiegel zoo misbruikte. » Een oud versje, mijn kind! leert u » in weinige woorden, het verkeerde van uwe » handelwijze. Het luidt dus:"

» *Wie telkens in den ſpiegel ziet,*
» *En zich met ſchoonheid vleit,*
» *Bezeſt de ware ſchoonheid niet,*
» *Maar jaagt naar ijdelheid.*" —

» Hierbij moet ik u ook zeggen, dat de Spiegel » ons tot andere gedachten kan opleiden. Want, » even als dit ſpiegelglas, zoo lang het helder » blijft, u zuiver terug kaatst, al wat gij er voor- » houdt, zoo moet gij ook zorgen, dat uw hart » altijd vrij blijft van ondeugden en misſtappen, » ten einde u, even als in eenen helderen Spiegel, » altijd onbeſchroomd te kunnen beſchouwen:

» *Want*, JETJE! *wie, van kwaad bewust,*
» *zich zelven ſchroomt te zien,*
» *Is altijd een rampzalig mensch,*
» *die ieder moet ontvliën.*" —

JETJE bedankte hare moeder voor hare oplettendheid en liefde, en beloofde, den Spiegel voortaan tot een beter einde te zullen gebruiken.

DE SCHADELIJKE GEVOLGEN
VAN DEN
OVERMOED.

Even als bedaarde moed, in tijd van gevaar en nood, eene groote deugd is, vooral in eenen krijgsman, zoo is de overmoed, mijne kinderen! eene gevaarlijke drift. — De volgende gebeurtenis ſtrekke daarvan tot een waarſchuwend voorbeeld.

Omtrent vijf en eene halve eeuw vóór onze tijdrekening, leefde, in *Griekenland*, een groot worſtelaar, die MILO heette, doorgaans echter MILO de *Crotoner* genoemd, omdat hij van *Crotone*, eene ſtad in *Neder-Italië*, geboortig was. Deze man (zegt men) was zoo vervaarlijk ſterk, dat hij eenen vierjarigen ſtier, eenige roeden ver op zijne ſchouders droeg, en hem vervolgens met eenen enkelen vuistſlag doodde. Meer dan eens had hij, tot verbazing van vele aanſchouwers, door zijne zeldzame ligchaamskrachten, ontzettende dingen gedaan, en, zoo als gij wel kunt denken, door het welgelukken van zoo vele ondernemingen, ook veel moeds gekregen. Maar, hoe ſterk men ook zijn moge, wanneer de jaren klimmen, nemen de krachten, hoewel niet geheel, echter aanmerkelijk af. — Dat ondervond ook MILO. — Toen hij eens door een groot bosch ging, zag hij

toevallig eenen zwaren eik, welke door den bliksem half gespleten was. Nu wilde hij eens zijne ontzettende krachten aan dezen boom beproeven, en denzelven geheel van elkander splijten. Hij zette dus zijne stevige handen in de opening; maar naauwelijks had hij deze een weinig vergroot, of de veerkracht van den boom was zoo sterk, dat zijne kracht moest onderdoen, en zijne handen er in beklemd raakten. — Daar stond hij nu, niet wetende, wat te zullen beginnen; want welke moeite hij deed, en hoe hij zijne krachten ook inspande, het was hem onmogelijk, zijne handen weer uit den boom te krijgen. — Hoe verschrikkelijk was thans de toestand, waarin hij zich bevond! — Midden in een groot bosch, omringd van allerlei wilde dieren, wier gehuil hem vreeselijk in de ooren klonk, telkens verwachtende, dat hem een tijger, of hongerige wolf, levend zou verslinden. Stelt u, mijne kinderen! deze verschrikkelijke omstandigheid eens voor. — Het duurde ook niet lang, of hij werd van eenige wolven aangevallen en verscheurd. — Zoo ongelukkig eindigde deze sterke MILO, alleen door overdreven moed, zijn leven.

Leer hieruit, o jeugd! dat gij in alles, wat gij doet, met bezadigdheid te werk gaat, en u nimmer laat verlokken door neigingen en hartstogten, welke niet dan onheil baren.

HET

HET ERKENTELIJKE

SAARTJE.

SAARTJE *was een aardig meisje,*
Vol lieftaligheid en lust;
Daarom werd het lieve SAARTJE
Vaak door iedereen gekust.
Zij kon zoo tevreden spelen,
Als zij zat aan moeders zij,
En op vaders knie gezeten,
Was zij mede vrolijk, blij.
Lief kon zij een vers opzeggen,
En wanneer het meisje zong,
Was 't, alsof de vreugd van zelve
In de stille kamer drong.
't Was ook vaders liefste duifje,
Moeders teêrgeliefde kind,
En het meisje werd van allen,
Graag gezien en zeer bemind. —
SAARTJE *was nu eens, (bijzonder*
Bij het laatste vriendenfeest)

Als een zoet en aardig meisje,
Regt aanvallig, lief geweest.
Ieder had het kind geprezen;
Moeder was zoo wel voldaan;
Vader deed zijn lieve duifje,
In grootvaders huisje staan.
Nu ontving zij tot belooning,
(Want voor straf was hier geen schroom)
Uit den tuin, vol schoone bloemen,
d' Allerfraaisten rozenboom.
Dagelijks ging nu 't lieve SAARTJE,
Naar haar boompje, of er ook
Een van al die fraaije knopjes,
Aan het stengeltje ontlook.
Eindelijk mogt zij 't eerste roosje
Zien ontluiken, en met spoed
Liep zij vrolijk naar haar moeder,
Bragt die vroeg haar' morgengroet,
En het pas ontloken bloempje
Van den allerschoonsten stam,
Dien zij, als een blijk van liefde
En genegenheid bekwam:
» *Neem,"* dus *sprak zij,* » *teedre moeder!*
» *'t Geen uw gunst mij heeft bereid,*
» *Neem het als een blijk van liefde*
» *En van mijn erkentelijkheid."* —

Volgt dit voorbeeld, lieve kindren!
meisjes! gij vooral altoos,
Brengt, tot loon van zoo veel zorgen,
altijd d' eerst ontloken roos
In de lente aan uw ouders,
en, wat ge ook van hen geniet,
Zorgt, dat gij in al uw daden,
een erkentelijk harte biedt.

HET BEZOEK.

Op zekeren morgen, dat de Heer WOUDMAN zich met zijne beide kinderen, KAREL en DOORTJE, in de voorkamer bevond, werd er aan de deur geſcheld. » Zie eens KAREL," zeide de vader, » wie daar is." — KAREL gehoorzaamde. — Dan, naauwelijks had hij zijne oogen naar de ſtoep gewend, of hij riep, vol vreugde, uit: » o vader! » daar is diezelfde Heer, met wien wij dezen » zomer het Stadhuis te *Haarlem* bezigtigd heb» ben." — Dadelijk ſtond de Heer WOUDMAN op, ging, terwijl de meid de deur open deed, den Heer WALRAVEN te gemoet, en heette hem van harte welkom. Nadat de beide vrienden eenige zaken, den handel betreffende, in orde gebragt hadden, begon men over *Haarlem* te ſpreken, en wel voornamelijk over de groote mannen, op welke die ſtad roem kon dragen. Bij die gelegenheid vroeg de Heer WOUDMAN aan zijne kinderen, of zij zich ook nog eenige merkwaardigheden, welke zij dezen zomer in *Haarlem* gezien hadden, konden herinneren? — » O ja, vader!" zeide KAREL, » onder andere, het ſtandbeeld van » LAURENS KOSTER op de *Groote Markt*." — » En

» dat prachtige gebouw in het *Hout*," riep DOORTJE. — En de ſcheepjes in de *Groote Kerk*," hervatte KAREL weder. — » Hebt gij nog het een » en ander aangaande die ſcheepjes onthouden, » KAREL?" vervolgde de vader. — En nu begon deze naauwkeurig te verhalen, alles, wat zijn vader hem, zoo wel van die ſcheepjes, als van het luiden der *Damiaatjes*, gezegd had. De Heer WALRAVEN was over de wijze, waarop KAREL dit verhaal deed, zeer tevreden; doch kon evenwel niet nalaten, zijnen vriend te doen opmerken, dat die heldendaad, welke de *Haarlemmers*, bij de verovering van *Damiate*, zouden verrigt hebben, namelijk, het *verbreken der ketens met behulp van zaagſchepen*, door velen niet geloofd, althans zeer in twijfel getrokken wordt.

De Heer WOUDMAN.

Dat de Geſchiedſchrijvers, het bemagtigen van die ſtad door de Christenen, op eene verſchillende wijze verhalen, wist ik wel; maar ik wil u gaarne bekennen, mijn vriend! dat ik nooit geweten heb, dat het aan ſtukken zeilen der ketens, door middel van zaagſchepen, zoo geheel in twijfel getrokken werd. Van daar dan ook, dat ik altijd gemeend heb, dat de ſcheepjes in de kerk hingen, om deze daad, als ware het, te vereeuwigen, en dat ook die klokjes met datzelfde oogmerk geluid werden. Dit neemt echter niet weg, dat,

zoo ik gedwaald heb; het mij zeer aangenaam zal zijn, wanneer gij mij uit mijne dwaling helpen, en van de waarheid onderrigten wilt; te meer, omdat ik mijne kinderen, op eene onschuldige wijze, in mijne dwaling heb doen deelen, toen ik, bij gelegenheid, dat wij dezen zomer eene wandeling in het *Hout* deden, met hen over de verovering van *Damiate* gesproken heb.

De Heer WALRAVEN.

Welaan! ik kan dit heusche verzoek onmogelijk wederslaan, en wil u dus gaarne mededeelen, wat ik nopens het een en ander vernomen heb.

Dat de *Haarlemmers*, in de *dertiende* eeuw, de boorden van den *Nijl* bezocht hebben, om het sterke *Damiate* op de *Sarracenen* te helpen veroveren, is zeer waarschijnlijk; maar dat zij, zoo als ik zeg, de zware, ijzeren kettingen aan den *Nijlmond*, door zaagschepen verbroken, en alzoo den weg tot de verovering der stad gebaand zouden hebben, is meer dan waarschijnlijk verdicht. Het is waar, vele Schrijvers, en onder deze ook de Monnik JAN GERBRANDSZ. VAN LEYDEN, hebben deze gebeurtenis niet in twijfel getrokken; maar gij zult mij toch moeten toestemmen, dat het zonderling, ja zelfs onbegrijpelijk is, dat sommige Schrijvers, van welke zelfs eenige de verovering hebben bijgewoond, daarvan in het geheel geen gewag maken. Het is derhalve niet zonder reden,

wanneer men vraagt, waarom dergelijk een Schrijver, minder geloof verdient, dan een Monnik, die eerst op het einde van de *vijftiende* eeuw geleefd, en zijn geheele Kronijk met fabelen en vertelsels opgevuld heeft? — Daarenboven spreken vele Schrijvers, en wel inzonderheid Mr. OLIVIER VAN KEULEN, met veel ophef, van een stormtuig, waarmede men zich van den toren meester maakte. — Waren nu die ketens (zoo als men voorgeeft) eerst door zaagschepen verbroken, dan beweren deskundigen, dat zulk een drijvend stormgevaarte, dat op twee schepen rustte, en zoo hoog als de toren zelf was, geheel noodeloos zoude geweest zijn.

Gij ziet dus, mijn vriend! dat er genoegzame redenen zijn, om aan de echtheid van dat verhaal te twijfelen, en dat de scheepjes, die thans in de *Groote Kerk* hangen, en, in 1680, door DAVID KOENEN vervaardigd zijn, enkel als eene *gedachtenis* aan die overwinning behooren aangemerkt te worden.

De Heer WOUDMAN.

Het is zeer mogelijk. — Maar zou men het *Stadswapen*, dat toch uit een zwaard tusschen vijf sterren bestaat, niet als een bewijs kunnen aanvoeren?

De Heer WALRAVEN.

Bezwaarlijk. — Het *wapenschild* ten minste is

door Keizer FREDERIK BARBAROSSA aan de ſtad geſchonken, en de Geſchiedſchrijvers verzekeren ons, dat die Vorst reeds in het jaar 1190, in *Syrië*, overleden is. Wat het *zwaard* in het wapen betreft, dit is haar welligt, door Graaf WILLEM, als een teeken van *regterlijk gezag*, vereerd, terwijl het randſchrift: *vicit vim virtus*, er lang daarna om geplaatst is.

De Heer WOUDMAN.

Gij hebt gelijk, mijn vriend! — Intusſchen verlang ik zeer, om van u ook iets, aangaande den *oorſprong* en het *gebruik* van die klokjes, welke ik meende, dat ter gedachtenis aan dat geval nog geluid werden, te vernemen.

De Heer WALRAVEN.

Gaarne, mijn vriend! wil ik ook aan dezen wensch voldoen. — De zaak komt eenvoudig hierop neder. — Toen, namelijk, de vesting door de Christenen veroverd werd, maakte men natuurlijk veel buit. Onder anderen ook twee of drie *zilveren* klokjes, welke de Graaf, bij zijne terugkomst, medebragt; en daar hij, gelijk u zeker bekend zal zijn, veel in *Haarlem* zijn verblijf hield, gaf hij deze klokjes, als een blijk van gunst en toegenegenheid, aan de ſtad ten geſchenke. De regering liet dezelve in den toren van de *Groote Kerk* ophangen en luiden; niet om ons het bewuste voorval indachtig te maken, dat toen ter tijd misſchien

minder geloofd werd, dan wel naderhand, maar enkel en alleen, om den Graaf te vereeren, en ons zijnen *togt* gedurig te herinneren. De *zilveren* klokjes zijn er nu niet meer; zij zijn uit den toren genomen, en door andere van metaal vervangen. Ondertusſchen is het meer dan waarſchijnlijk, dat men, in vervolg van tijd, deze klokjes gebruikt hebbe, om *nachtlicht* te luiden.

De Heer WOUDMAN.

Hoe!.. *nachtlicht* luiden!.. Dat begrijp ik niet.

De Heer WALRAVEN.

Dat is wel mogelijk. Men kan echter daarvan in het werk van den Heer Mr. G. W. VAN OOSTEN DE BRUYN, getiteld: *de ſtad Haarlem en hare geſchiedenisſen*, eene volledige beſchrijving vinden. Ik zal er u dus het noodige van zeggen. Men plagt oudtijds bij ons een onderſcheid te maken, tusſchen die vergrijpingen en ſtrafbare daden, welke bij *dag*, en die, welke bij *nacht* gepleegd werden. De laatſte werden altijd zwaarder geſtraft of beboet, dan de eerſte. — Om nu de dag- en nachtboete, behoorlijk in regten te kunnen onderſcheiden, werd er bepaald, dat er des avonds eene klok zou luiden, ten blijke dat de nacht, en dus ook de nachtſtraf, een begin nam, en des morgens, bij het opgaan der zon, werd de dag, of de dagſtraf gerekend eenen aanvang te nemen. Dat gebruik beſtond reeds op het einde van de

veertiende eeuw, gelijk blijkt uit eene oude *Stads-keure* van den jare 1390, bij welke keure, dat luiden *nachtlicht* genoemd wordt, terwijl uit zekere *Instructie van regten* kenbaar is, dat zulks des avonds ten *negen* ure plaats had.

Gij merkt derhalve, mijn vriend! dat reeds sedert vele eeuwen, bij ons, des avonds ten *negen* ure, de klok geluid is, om den nacht aan te kondigen, en dat zulks uit deze oude gewoonte tot nog toe, schoon verkeerdelijk, blijft voortduren. —

De Heer WOUDMAN bedankte zijnen vriend welmeenend, en was zeer verheugd, dat hij met zijne kinderen deze inlichting bekomen had.

DE DANKBARE ZOON.

ADOLF had den ouderdom van veertien jaren bereikt, en zich dermate bevlijtigd, dat hij zijne moedertaal niet alleen zonder grove fouten schreef, maar ook uit dezelve in het *Fransch* en *Hoogduitsch* zeer goed kon vertalen; terwijl hij in het rekenen, zoo wel als in de aardrijks- en geschiedkunde, insgelijks goede vorderingen gemaakt had. Zijn vader besloot derhalve, hem op de *Latijnsche* school te doen, en hem vervolgens naar de *Hoogeschool* te zenden; opdat hij eens als kundig geneesheer (want om in de Geneeskunde te studeren, daartoe gevoelde de leerzame ADOLF altijd veel lust) zoude kunnen optreden. Toen hij dus dit besluit van zijnen vader vernam, was hij daarover zoo verheugd, dat hij al de boekjes, welke hij gebruikt, en altijd zindelijk bewaard had, bij elkander bond, en daarmede naar de kamer ging, waar zijne geliefde ouders zich bevonden, om over de belangen van hunnen braven zoon te spreken. Met aandoening naderde hij hen, en gaf hun de boekjes, welke hij tot vorming van zijn verstand en hart ontvangen, en waaruit hij, tot blijdschap van zijne ouders, zoo dikwijls een versje van buiten geleerd had, terug, terwijl hij, van ge-

voel doordrongen, hen dus aanfprak: » Aan deze » boekjes, mijne dierbare ouders! heb ik voornamelijk te danken, hetgene ik, door vlijtig leeren, » thans geworden ben. Zij hebben mijnen leeslust » opgewekt, en uwe bestendige zorg en altoos wa- » kende liefde jegens mij, gaven mij dezelve in han- » den, juist toen ik, door verkeerde neigingen » bestuurd, het gezelfchap van losbandige knapen » gezocht, en aan hunne ongeoorloofde vermaken » en uitfpanningen, deel genomen zoude hebben. » Ontvangt dan, waarde ouders! mijnen hartelijk- » ften en welmeenendften dank, voor al die blij- » ken uwer goedheid, welke ik tot dus verre on- » dervonden heb, en zijt verzekerd, dat ik, bij » voortduring, alles zal aanwenden, wat ftrekken » kan, om uwe tevredenheid en liefde te behou- » den, en u het leven aangenaam te maken." — Hier zweeg de goede jongeling. — Hij was zoo geroerd, dat hij niet verder kon fpreken. — Niet minder getroffen waren zijne ouders, die zich verheugden, eenen zoo braven zoon te hebben, en zich, in vervolg van tijd, ook niet in hem bedrogen zagen. —

Weest vlijtig en dankbaar, mijne jeugdige lezers en lezeresfen! voor al het goede, dat gij van uwe lieve ouders ontvangt, dan zult gij fteeds door hen bemind worden, en eenmaal de vreugd en blijdfchap van hunnen ouderdom uitmaken.

—oOo—

voel doordrongen, hen dus aanſprak:
» boekjes, mijne dierbare ouders! he
» melijk te danken, hetgene ik, door
» thans geworden ben. Zij hebben mi
» opgewekt, en uwe beſtendige zorg e
» kende liefde jegens mij, gaven mij de
» den, juist toen ik, door verkeerd
» beſtuurd, het gezelſchap van losbar
» gezocht, en aan hunne ongeoorloof
» en uitſpanningen, deel genomen z
» Ontvangt dan, waarde ouders! mijn
» ſten en welmeenendſten dank, voo
» ken uwer goedheid, welke ik tot d
» dervonden heb, en zijt verzekerd,
» voortduring, alles zal aanwenden,
» kan, om uwe tevredenheid en lief
» den, en u het leven aangenaam te
Hier zweeg de goede jongeling. —
geroerd, dat hij niet verder kon ſpre
minder getroffen waren zijne ouders,
heugden, eenen zoo braven zoon te hebb
in vervolg van tijd, ook niet in hem bedro

Weest vlijtig en dankbaar, mijne je
en lezereſſen! voor al het goede, dat
lieve ouders ontvangt, dan zult gij ſte
bemind worden, en eenmaal de vre
ſchap van hunnen ouderdom uitmaken